

Dobový a mystický výklad Šír haširim

Motto: „Celý svět není hoden dne, kdy byla dána Velepíseň. Všechna Písma jsou svatá, ale Píseň je velesvatá.“ Rabi Akiba.

Dobové pozadí Oděv

Oděv není jen ochranou proti zhoubným vlivům klimatu nebo okrasou; má také veliký význam společenským. Proto byl v životě každého Izraelity činitelem velice důležitým.

Látky

Nejstarší oděv, o kterém se zmiňuje Bible (Gen. 3, 7), byly zástěry z fíkového listí; později je dělali ze surové (Gen. 3, 21) nebo opracované kůže (2. Král. 1, 8) zvířat (Jer. 13, 1). Nejčastěji tkali oděv z ovčí vlny a ze lnu. Jenom chudí brávali srst kozí a velbloudí, protože takový oděv býval velice drsný. Nosívali jej také proroci (2. Král. 1, 7) a jejich příkladem se řídívali často i podvodníci, aby lid snáze oklamali (Zach. 13, 4). Zdali užívali také bavlny, nemůžeme s jistotou tvrdit; kladná odpověď zdá se nejpravděpodobnější. Zato hedvábí bylo asi úplně neznámé. Látky tkaly obyčejně ženy (Ex. 35, 25), ani v bohatých rodinách se tomu nebylo jinak (Plinius, Hist. nat. 8, 74). Tkalo se z nití jednoduchých nebo dvojmo stočených (přesoukaný kment); tohoto způsobu se užívalo při látkách pevnějších a trvanlivějších. Velice se cenily osnovy, do kterých byly vetkány různé obrazce, ať již geometrické nebo vzaté z přírody. Zato nebylo dovoleno mít oděv utkaný současně ze dvojí látky, na př. lnu a vlny (Lev. 19, 19).

Hotovou látku barvili, aby jí dodali větší krásy; nejčastěji se děje zmínka o barvě bílé, purpurové, šarlatové a modré. Bílé plátno lněné nazývalo se kment; bývalo jemné, skoro až průhledné. Purpur byl dvojí: modrý (fialový) vyráběli ze šťávy, kterou vylučovala lastura *Murex trunculus*, rudý (temně-červený) dobývali z lastur zvaných *Murex brandaris* a *Purpura haemastoma*. Šarlat (jasně červený) byl vyráběn z červce (*Coccus ilicis*), buď z jeho těla usušeného a na prášek rozemletého nebo z jeho vajíček.

Podoba oděvu

Oděv žen nelišil se v podstatě od šatu mužského; býval jen poněkud volnější, delší a z látek jemnějších. Aby se předešlo převrácenostem, zakázal Mojžíš (Deut. 22, 5), aby mužové nosili šat ženský nebo naopak. Byl také jakýsi rozdíl mezi šatem, jaký nosili za svobodna, v manželství, nebo když ovdověli (Judit 10, 2). Podle volnějšího oděvu bylo možno poznat nevěstku (Přísl. 7, 10).

Části oděvu byly:

a) **tunika** (כַּתְנֵת) bývala z vlny nebo ze lnu. Podobala se dlouhé košili, měla kratší nebo delší rukávy a sahala od krku až po kolena, u žen po kotníky. Nosila se obyčejně na holém těle. U žen bývala volnější a tvořila četné řasy a záhyby; hebr. מַעֲטָפֶת. Pod tunikou nosívali košili, obyčejně z jemného lnu (Soude. 14, 12—13), ve které i v noci spávali, hebr. סָרִיף. Bohatší ženy mívaly přes tuniku ještě řízu מַעֲטָפֶת bývala volnější, ale neměla rukávů (2. Sam. 13, 18). Nacházíme ji také u králů a knížat (1. Sam. 15, 27), některých levitů (1. Par. 15, 27) a zvláště u velekněze (Ex. 28, 31—34). Veliké oblibě se těšila »pestrobarevná tunika« כַּתְנֵת פְּסִיִּם Gen. 37, 3, jakou mívali boháči a kterou dal ušít také Jakob Josefovi. Bývala ušita z několika různobarevných látek neb uměle utkána.

b) tuniku přepasovali **pásem** (חֲגוּרָה) obyčejně koženým (2. Král. 1, 8). Boháči mívali pásy tkané ze lnu (Jer. 13, 1) a kmentu (Dan. 10, 5), ženy všelijak zdobené (Iz. 3, 20n). Za pasem nosívali dýku (Soude. 3, 16), sáček na peníze, ale také kalamář a pero (Ez. 9, 2n). V noci pás odkládali, na

cestách nebo při práci tuniku vykasali, aby jim nepřekážela.

c) přes tuniku přehazovali **plášť** (שְׂמֹלֶת). Byl to veliký a čtyřhranný kus látky, který na rameně spínali sponou. Chudí v něm spávali, proto bylo zakázáno ponechat si zastavený plášť přes noc (Ex. 22, 26n). Ve čtyřech rozích pláště nosili Izraelité na příkaz Boží cicit צִצִית (Deut. 22, 12). Izraelité se tak měli rozeznávat od pohanů a připomínat si, že jsou národem vyvoleným. Královský plášť býval nádhernější a spínal se sponami zlatými; tu a tam byl protkán zlatem a ozdoben drahokamy.

וְאֶעֱבֹר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ וְהִנֵּה עֵת דְּרִים וְאֶפְרֹשׁ כְּנָפַי עָלֶיךָ וְאֶכְסֶה עֲרוֹתֶךָ וְאֶשְׁבַּע לְךָ וְאֶבֹּא בְּבֵרִית אִתְּךָ נָא אֲדַנִּי יְהוָה וְתִהְיֶי לִי

Slova zakrýtí ženu svým pláštěm« (Ez. 16, 8) znamenala pojmout ji za manželku; jindy vzít pod ochranu.¹

Teprve později zavedli šátek, kterým si stírali pot, zahalovali hlavu nebožtíkovu a do kterého schovávali vzácné předměty, aby je neztratili; při práci mívali zástěru, v zimě něco, co připomínalo rukavice.

Při radostných příležitostech mívali obvykle roucho bílé; rádi je kropili voňavkami. Dát někomu šat bylo projevem lásky a přátelství (Gen. 37, 3); prostřít roucho na cestu bylo důkazem poddanosti a úcty (2. Král. 9, 13), V zármutku se odívali obdobu pytloviny, nebo žíněného roucha (שֵׁק); bylo to těsné roucho, utkané obvykle z černé srsti kozí nebo velbloudí. Nosilo se i v noci (1. Král. 21, 27) a přepasovalo se pásem (2. Sam. 3, 21). Takový šat nosili velcí kající proroci a třeba i proroci viz Eliáš (2. Král. 1, 8)

Pokrývky hlavy a obuv

Muži věnovali vlasům náležitou péči. Obvykle se nestříhali (2. Sam. 14, 26), jenom při zármutku si oholili hlavu nebo vlasy vytrhávali (Ezdr. 9, 3). Zakazovalo se to jednotlivcům, pokud měli slib nazorejství (Num. 6, 5). O svátcích a při hostinách natírali si vlasy jemným olivovým olejem, do kterého přidávali různé voňavky, někdy je posypávali zlatým práškem, aby na slunci zářily. Splétali je do umělých pletenců (Soude. 16, 13. 19), nesměli si však stříhat místo, kde se vousy stýkají s vlasy (Lev. 19, 27). Bujné vlasy byly ozdobou mužovou (2. Sam. 14, 26), pleš se pokládala za hanbu (2. Král. 2, 23). Líbily se vlasy kaštanové (Velepíseň 7, 5), nejráději však měli vlasy černé (Velepíseň 4, 1).²

¹ V souvislosti s tématikou Velepíseň se nám naskytá otázka jaký byl vztah starých Izraelitů k lidskému tělu potažmo k nahotě. U proroka Izajáše čteme ve dvacáté kapitole:

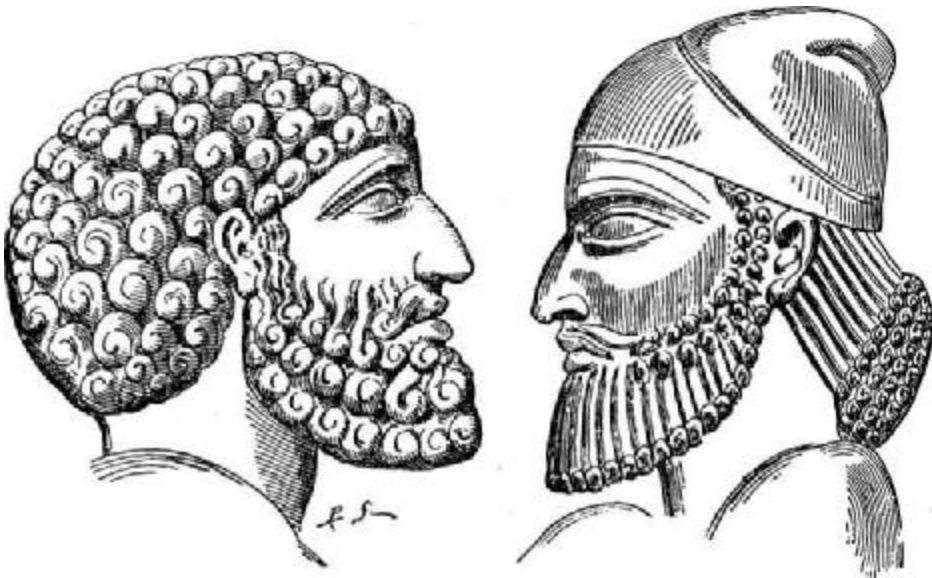
2 v onen čas promluvil Hospodin skrze Izajáše, syna Amósova: "Jdi a odpásej si z beder žíněnou suknicí a zuj si opánky z nohou." On tak učinil a chodil nahý a bosý.

3 I řekl Hospodin: "Jako chodí můj služebník Izajáš nahý a bosý po tři roky na znamení a předzvěst pro Egypt a pro Kúš, 4 tak požene asyrský král zajatce egyptské a vysídlence kúšské, mladíky i starce, nahé a bosé, s odhaleným zadkem, Egyptu k hanbě. (ČEP)

„Nahota v Orientě byla častá a nepohoršovala. I dospělé dívky a dospělí jinoši chodívali nazí.“ Dr. Josef Heger Písmo sv. Starého zákona, svazek č. 2 str. 415.

Pokud by nahota byla tabu, jako tomu bylo v pozdějších dobách, tak by během doby prorokovy "exhibice" nastaly jistě potíže. Obecně lze říci, že odhalenost lidského těla při hygieně nebyla ničím mimořádným. Přísná pravidla, co smí žena odhalit, a co ne jsou však pozdějšího data. Jak popisuje třeba Šulchan aruch.

² Nabízí se otázka, z jaké doby pochází zvyk, že je náboženskou povinností mužů mít pokrytou hlavu. I když platí všeobecný názor, že nelze doložit z Tory je zde toto zajímavé místo: *Malomocný pak, na němž by ta rána byla, bude mít roucho roztržené a hlavu odkrytou a ústa zastřená, a Nečistý, nečistý jsem! volati bude.* Leviticus 13:45. Hebrejské sloveso פָּרוּעַ však znamená mít vlasy neupravené. Přesto lze vyzorovat jistý rozdíl mezi člověkem zdravým a malomocným. V praxi však zahalování hlavy bylo běžnou záležitostí. Muži se tím chránili před palčivým sluncem. Pozdější zvyk mít zahalenou hlavu především během modlitby vychází z představy mít neustále na mysli, že člověk má nad sebou autoritu.

Slavnostní úprava vousů a vlasů. Obrazy židů na tehdejších památkách.

Výraznou ozdobou muže byly vousy, proto si je náležitě pěstovali. Při pozdravu podložili přátelé pravici pod vousy druhého a uctivě je políbili (2. Sam. 20, 9). Vytrhat někomu vousy bylo největší potupou, právě tak oholit mu půl brady (2. Sam. 10, 4). Vousy zanedbávat nebo ostříhat směli jen ve velikém zármutku (2. Sam. 19, 24).

Mnohem více péče věnovaly vlasům ženy uměly je nejen pěkně česat (Iz. 3, 24) a kadeřit (2. Král. 9, 30), nýbrž vplétaly do nich různé ozdoby: hřebínky, jehlice, stříbrné a zlaté půlměsíčky. Ve smutku nosily vlasy rozpuštěné, venkovským dívkám splývaly obyčejně volně po šíji (Vešpíseň 4, 9).

Jak vidíme na starobylých obrazech, mívali Izraelité hlavu nepokrytou; leda že si přivazovali vlasy ozdobným provazcem, který ovíjeli kolem hlavy. Proti úpalu a nepohodě chránili cípem pláště, později kusem plátna nebo jiné látky, česem i čepicemi. Nejobyčejnější pokrývkou byl kus látky, který si kolem hlavy ovinuli, jindy to byl malý, ale dosti vysoký klobouček, z kterého splývaly na záda dva ozdobné pruhy látky (Ez. 23, 15). Hlava se nikdy neodkrývala, i do chrámu se chodilo s hlavou pokrytou.

Všechny vdané ženy nosily závoj, který odkládaly jen doma nebo před příbuznými, s kterými nemohly uzavřít manželství. Závoj nenosily dívky (Gen. 24, 15), otrokyně a ženy z chudých vrstev obyvatelstva (Iz. 47, 2). Podobu míval různou: někdy zakrýval skoro celou postavu (Gen. 24, 65), jindy jen obličej (Iz. 47, 2); někdy se skládal ze dvou částí: jedna kryla čelo a přes hlavu splývala na záda, druhá zastírala obličej. Oči byly volné, oba díly bývaly spojeny sponkami nebo řetízky, často zlatými, které při chůzi zvonily. Bývaly projevem volnějších mravů, proto je prorok kára (Iz. 3, 19).

Na nohou nosili opánky ze dřeva nebo z kůže, přivazovali je řemínky. Odkládali je pouze před spánkem; pánům to dělávali nejnížší sluhové. Truchlíci chodili bosí (2. Sam. 15, 30), jinak se to pokládalo za nedůstojné (Deut. 25, 9). Na posvátných místech obuv odkládali (Ex. 3, 5); proto i kněží konali bohoslužbu s bosýma nohama. Již v době Mojžíšově se připomínají jakési střevíce (Deut. 33, 25);

zvláště ženy je mívaly ozdobné (Velepíseň 7, 1). Na památném obelisku krále Salmanazara II. mají vyslanci krále Jehu na nohou nízké botky, které vybíhají v jakýsi zahnutý hrot. Jak se zdá, byly z nějaké látky.

O zvláštním zvyku se dovídáme z knihy Rut (4, 7); kdo něco prodával, zul před staršími města svou obuv a podal ji kupujícímu. Bylo to symbolem, že mu předává právo na majetek. Proto slova „vhodit“ střevíc na Edom (Žalm 60, 10) znamenala její obsazení.

עָלֵי פְּלִשְׁתִּי הִתְרַעְעִי: WTT Psalm 60:10 מוֹאָב סִיר רַחֲצִי עַל-אֲדוֹם אֲשֶׁלֶיךָ נְעָלֵי

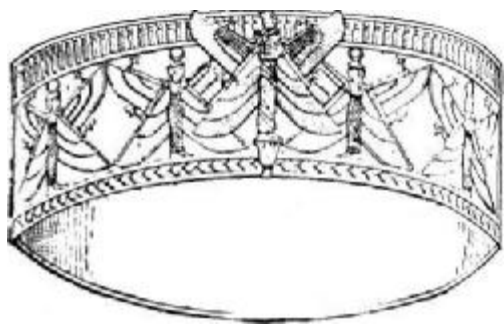
Ozdoby.

Ozdoby jsou právě tak staré jako lidstvo; ani Židé se neubránili snaze, aby se druhým líbili. Mnohdy věnovali na přepych více, než jim jejich majetkové poměry dovolovaly, proto je Bůh za to káral (Iz. 3, 16—24) a hrozil přísnými tresty. V ozdobách nevytvořili nic samostatného; obyčejně se řídili národem, který měl u nich právě největší vliv. Dovoz obstarávali Feničané. Ozdoby hotovili především ze zlata a stříbra, jen chudí se spokojovali mědí. Veliké oblibě se těšily drahokamy, do kterých vrývali nápisy a ornamenty; činili to kovovým rydlem, do kterého byl zasazen úlomek diamantu (Jer. 17, 1).

Ozdoby společné mužům i ženám:

a) **PRSTENY טַבְּעוֹת** bývaly z kovu nebo z perel, které provrtali a spojili zlatými nebo stříbrnými nitkami. Jenom chudí se spokojovali s prsteny skleněnými.

b) **NÁUŠNICE עִגִּיל** někdy umělecky pracované. Nosili je v ušních boltcích). (Num. 31, 50), ženy si je zavěšovaly do přepážky mezi nosními dírkami, kterou napřed provrtaly (Gen. 24, 47) nebo je připevňovaly ozdobnými řetízky na čelo, odkud splývaly až pod oči.

Egyptský náramek

Asyrské náušnice a pečtní prsten

c) **NÁHRDELNÍK : קַרְוִיָּם** nebo קַרְוִיָּם býval obyčejně ze stříbrných nebo zlatých řetízků ale i perleťových, často umělecky spletených (Gen. 41, 42), někdy ze zlatých kuliček (Ex. 35, 22), perel a korálů (Velepíseň 1, 10). Jenom chudí se spokojovali řetězy lacinějšími. Bohatí šejkové jimi zdobívali i svoje velbloudy (Soud. 8, 26).

NÁRAMKY צַמִּידִם bývaly nejen ze stříbra a zlata, nýbrž i ze slonoviny a často je vykládali vzácnými drahokamy (Gen. 24, 22).

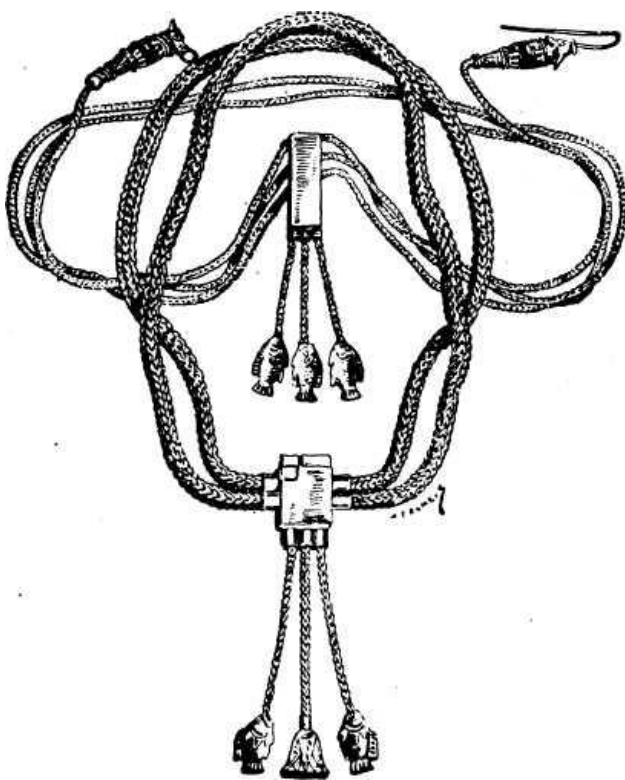
AMULETY, někdy zlaté a stříbrné. Podobu mívaly velice různou. Někdy to byly deštičky popsané tajemnými značkami a nosily se na krku;

jiné měly obraz některého boha a zastupovaly náušnice. Pověřivé ženy nosily pro štěstí rády zlaté hádě (Is. 3, 20).

Ozdoby mužů:

a) **PEČEŤ** חותם mívali obvykle jen mužové; u žen je jakousi výjimkou (Šabbat 6, 3). Ještě nejspíše ji nacházíme tam, kde vdova hospodařila po smrti mužově samostatně. Pečeť bývala někdy vryta do prstenu a nosila se na pravé ruce (Jer. 22, 24), jindy mívala podobu válečku a zavěšovala se na krk (Gen. 38, 18. 25). Předáním pečetního prstenu jmenovali východní panovníci svoje zástupce (Gen. 41, 42). Pečetě se užívalo místo podpisu; přitiskovala se nejen na listy (1. Král. 21, 8) a knihy (Is. 29, 11), pečeti i měšce (Job. 14, 17), studny (Dan. 6, 17) a brány (Dan. 14, 10, 13).

b) **HŮL** מקל bývala často odznakem úřadu a důstojnosti (Gen. 38, 18. 25), proto bývala mnohdy bohatě vyřezávána. Obvyčnou hůl mívali pastýři (Lev. 27, 32) a cestující (Gen. 32, 10).

Zlatý náhrdelník

Půlměsíčky (Iz. 3, 18) bývaly také ze zlata nebo ze stříbra; obvykle visely na zlatém řetízku.

b) **NÁDOBKY** s voňavkami (Iz. 3, 20) nosily na krku nebo za pasem a užívaly jich ve společnosti asi jako dnes pudřenek.

c) **ZRCADLO** (Iz. 3, 23) bylo z vyleštěného kovu (Job. 37, 18), poněkud z mědi (Ex. 38, 8). Mívalo podobu kruhovitou, bývalo upevněno na dřevěném násadci a nosovalo se v ruce. Nástěnných zrcadel neznali.

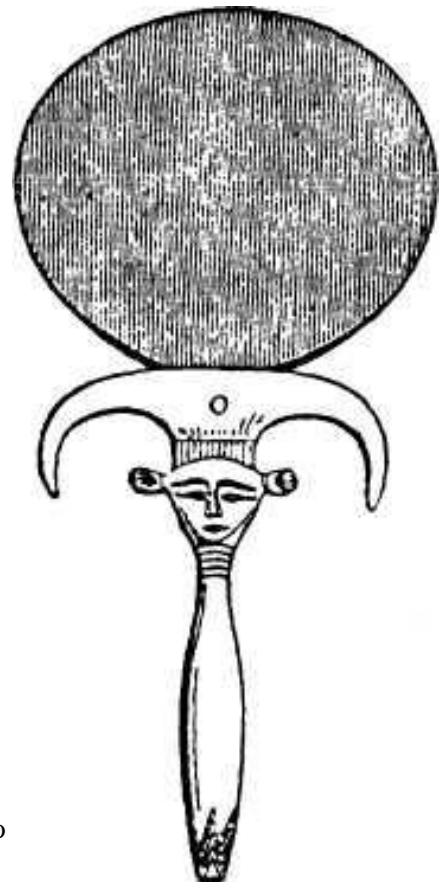
OZDOBY NOHOU (Iz. 3, 18),

Byly to dva kroužky, které nosily nad kotníky. Spojeny byly

řetízkem, aby žena mohla dělat jen malé kroky. Bývaly ze zlata, stříbra nebo mědi; při chůzi působily zvuk, který se velice líbil.

Ozdoby žen:

a) **SLUNÍČKA** byla původu egyptského a palestinské ženy je přijaly s modloslužbou boha slunce. Bývala ze zlata nebo drahokamů; skládala se ze sluneční desky, zdobené bohatými paprsky. Nosila se na krku.

Egyptské zrcadlo.

SÁČKY (Iz. 3, 22), obvyčejně kožené, do kterých ukládaly různé věci, někdy i peníze (2. Král. 5, 23).
SPONY (Iz. 3, 20), kterých se užívalo k různým účelům.

Čistota těla.

Již v nejstarší době děje se zmínka o péči, jakou věnovali čistotě a celkovému vzezření. Koupele byly u Židů velice časté, Koupávali se rádi v pramenité vodě (Lev. 15, 13), doma (2. Sam. 11, 2) a v zahradách (přídavek k Dan. 13, 15). Velice mnoho koupelí předpisovala Tora. V pozdější době děje se zmínka o veřejných lázních, kde dostával návštěvník všecko, co potřeboval.

Kromě koupelí natírali tělo rádi olejem, aby unavené údy osvěžili a kůži učinili měkčí a ohebnější. Tento zvyk nacházíme ve všech teplých krajinách; povstal z důvodů zdravotních. Horkem se tělo rychle vypařuje; olej chrání póry a *omezuje* přílišné pocení. Velice hledaný byl olej z indického nardu, ale jen boháči si ho mohli dopřát. Většina se spokojovala s olejem olivovým, do kterého přimíchávali různé voňavky. Připravovali je buď služky (1. Sam. 8, 13) nebo odborně vyučení mastičkáři (Neh. 3, 8). Nedostatek potřebného oleje byl pociťován velice těžce, proto jím Bůh hrozí přestupníkům zákona (Deut. 28, 40).

U žen bylo ve veliké oblibě líčení barvami. Obočí a řasy natírali černým antimonem, aby se oči *zdály* větší a tajemnější (2. Král. 9, 30); znali též tetování, ačkoli je zákon (Lev. 19, 28 a Deut. 14, 1) z náboženských důvodů zakazoval.

Zasnoubení a sňatek.

Židé nemívali obvyčejně známost. Podle východního zvyku vyhledali sami rodiče (Gen. 21, 21) synovi nevěstu (הַכּוֹנֵן), nebo dceři ženicha (הַתּוֹתֵן). Zamíloval-li se syn do některé dívky a přál si ji pojmout za manželku, požádal svého otce, aby vše dojednal s otcem snoubenky (Gen. 34, 2n). Otec však nemohl zasnoubit dceru bez souhlasu jejích bratří, kteří se narodili z téže matky (Gen. 24, 50n). To proto, že bylo povinností bratří starat se o čest sestřinu, i po smrti otcově.

ZASNOUBENÍ.

Sňatek předcházelo po každé zasnoubení (שְׂרָשָׁה).³ Byla to smlouva, kterou uzavírali rodiče obou snoubenců (Gen. 21, 21) a rodni bratří (z téže matky) nevěstini (Gen. 24, 29). Vyjednávalo se před svědky; vždy se však žádalo, aby ženich (Soude. 14, 3) a nevěsta (Gen. 24, 8) dali svůj souhlas. Dalo se to tím způsobem, že kněz nebo otec vložil pravou ruku snoubenky do pravé ruky ženichovy a řekl: »Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jakobův budiž s vámi, spoj vás a splň na vás svoje požehnání! (Tob. 7, 15). Na to pravil snoubenec: „Od této chvíle jsi mi zasnoubena podle zákona Mojžíšova a podle práva lidu izraelského“. Kohen nebo otec naplnil pohár vínem, požehnal jej a dal se napít oběma snoubencům. Byl to krásný symbol lásky, která je měla spojovat. V pozdější době se smlouva sepisovala (Tob. 7, 16) a stvrzovala přísahou nebo zásnubní obětí (Josephus Flavius Antiq. 4, 8, 23).

Proto nazývá kniha Přísloví (2, 17) manželství "smlouvou před Bohem" a Malachiáš (2, 14) hrozí nevěrným mužům: „Hospodin stal se soudcem mezi tebou a ženou mládí tvého, kterou jsi ty pohrdl.“ Bylo tedy židovské manželství úkonem výhradně náboženským.

Zásnubní smlouva obsahovala:

1. vzájemný souhlas a slib manželství od obou snoubenců,

³ Předmanželský styk nebyl nikdy zakázán. Tora praví: (Ex. 22,15)

וְכִי־יִפְתָּה אִישׁ בְּתוּלָה אִשֶׁר לֹא־אָרְשָׁה וְשָׁכַב עִמָּהּ מִדֶּר וְיָמָה־רָגְנָה לוֹ לְאִשָּׁה:

(Jestliže svede muž pannu, která není zasnoubená a souloží s ní, zaplatí za ni mohár (kupní cena ženy) a bude jeho ženou). Cizoložstvím se rozumí, pokud muž souloží s vdanou ženou. Mamzer (bastard) je člověk zplozený z nepovoleného styku tj. z incestu, nebo žena nemá dítě se svým manželem. Svobodné dívky mohly mít děti kolik chtěly a ty nebyly považovány za "nemanželské". Tím ovšem nechci říci, že by to byl ideál Tory. I tu platí, že muž může mít protějšek pouze u jedné ženy. "Technicky" jsou výše způsoby nezakázané, ale také ne doporučené.

2. dary (מתנות), které dostávali jako záruku rodiče a rodní bratří nevěsty (Gen. 24, 53 a 34, 12),

3. cenu (כהן), kterou měl zaplatit ženich otci nevěsty. Někteří badatelé popírali, že si židě manželku kupovali; kladná odpověď zdá se mnohem pravděpodobnější. Sr.Gen. 34, 12 a Oz. 3, 2. Mohlo se však stát, že cena byla vyrovnána vykonanou prací (Gen. 29, 18. 27) nebo hrdinským skutkem ve válce (Jos. 15, 16 a 1.Sam. 17, 25).

Židovský způsob zasnub dával manželům všechna práva, ale také manželské povinnosti, i kdyby spolu ani nežili. Chtěl-li ji v této době propustit, musel jí dát propouštěcí lístek; kdyby se snoubenka provinila s jiným mužem, byla pokládána za cizoložnici a trestána kamenováním (Deut. 22, 23n).

SŇATEK.

Podle zvykového práva zůstávali oba snoubenci nějakou dobu u svých rodičů, načež následoval sňatek (קִדּוּן) kterým se uzavřené manželství veřejně prohlašovalo, Doba nebyla přesně vymezena; stačilo jen několik dní (Gen. 24, 55), u vdovy měsíc, u dívky obvykle celý rok (Ketúbot 5, -2), aby si mohli připravit, co potřebovaly.⁴

V ustanovený den se nevěsta vykoukala a ustrojila (Iz. 49, 18), hlavu ověnila a tvář zahalila závojem, který splýval obvykle až k zemi (Gen. 24, 65). Ve společnosti pozvaných dívek (Žalm 44, 15) čekala v domě rodičů na příchod ženicha, u kterého bývala svatební hostina. Před večerem šel ženich v průvodu jiných mladíků pro nevěstu, aby ji odvedl do svého domu. Na hlavě míval toho dne věnec (Velepíseň 3, 11). Vraceli se s radostnou hudbou (Jer. 7, 34). V pozdější době nosívali při průvodu planoucí pochodně, dívky měly lampy na krátkých hůlkách. Po hostině přáli všichni novomanželům hojného potomstva (Gen. 24, 60); náboženské obřady nebyly žádné, ty se vykonaly již při zasnoubení. Hned potom odvedl ženich nevěstu do své ložnice (Tob. 8, 1). V bohatších rodinách konala se hostina po celý týden (Soude. 14, 12—15). Ženich nebyl povinen táhnout do války, dokud neměl sňatek (Deut. 20, 7) a podobná úleva trvala ještě rok po svatbě (Deut.24. 5).

a) Někdy však strojili hostinu v domě nevěsty (Soude. 14, 10). Stávalo se to zvláště, když se vdávala dcera dědička.

b) Zákon tak chránil mladé rodiny a zabezpečoval hojné a zdravé potomstvo.

Uvedené obřady se zachovávaly jen u hlavní manželky; s ostatními ženami uzavíral se sňatek jenom vzájemnou dohodou. Také ostatní ženy byly však pravoplatnými manželkami; proto jim, nesměl muž odmítnout manželský styk (Ex. 21, 10) a jestli byly otrokyněmi, nesměl je prodat (Deut. 21, 14). Otcové dávali často synovi některou otrokyni za vedlejší manželku, aby ho uchránili před většími pády; byli však povinni chovat se k ní jako k vlastní dceři (Ex. 21, 9).

c) Fyzický věk nevěsty a ženicha byl velmi nízký. Nedožívali se vysokého věku a proto byla snaha založit rodinu co nejdříve. Dívky se vdávaly krátce po své první menstruaci, chlapci kolem sedmnácti let. Průměrný věk, nepočítáme-li dětskou úmrtnost, která byla obrovská, byl kolem 40 let. Padesátiletý byl již považován za starce.

"Svatební obyčeje nejsou na všech místech Sýrie stejné. Nejpěknější jejich tvar popsal J. G. Wetzstein. Dle jeho líčení je nejkrásnější doba v životě syrského venkovana prvních sedm dní po svatbě, doba jeho libánek. Všecka osada i pozvaní hosté se sousedsvi pokládají ho a koří se mu těch sedm dní jako „králi" a jeho mladé ženě jako královně. Největší svatby bývají slaveny v nejkrásnějším měsíci syrského roku — v březnu, kdy přestaly zimní deště, kdy sluneční paprsky ještě nepíchají jako v měsících pozdějších, a kdy je všecka příroda plna zeleně a pestrých barev. Svatební veselí, hry atd. bývají slaveny pod širým nebem u samé osady na humně, které ten měsíc je proměněno v pestrý koberec květů. V den svatební bývají pořádány průvody, tance, zejména mečový tanec nevěstin a hostina. Den po svatbě záhy z rána ženich a nevěsta oblečení jsouce ve svatební roucho jako včera přijímají družbu, který jim přináší ranní zákusek a který je celý týden svatební jejich „vezírem", ministrem. Hned po té přicházejí mládenci ženichovi, a dověděvše se, že ministr byl milostivě přijat, vytáhnou ze sýpky na řezán ku mlátičku (která má tvar našich saní, pobitých vespod prkny, do kterých zaraženy jsou malé kameny). Ve slavnostním, vítězném průvodu, zpívajíce válečné a milos:né písně, vynášejí mlátičku na humno za ves; tam vystaví asi na metr vysokou podlahu, na ni položí mlátičku, tu pokryjí pestrým kobercem, na který dají dva zlatohlavem potažené a pštosím perím vycpané polštáře. Tak učinili z mlátičky „mertebu", t. j. čestné sedadlo pro novomanžele, jakýsi „trůn". Ve slavnostním průvodu přivádějí novomanžele a nastolují je na něj. Když novomanželé sedí, počínají se všelijaké zábavy a hry, ze kterých dlužno zejména upozorniti na veliký tanec, dávaný na počest manželů, při kterém bývají zpívány písně, opěvující krásy ženicha i nevěsty, pokud neučinili tak svatebčané již včera, v den svatby, kdy tančila nevěsta s jedním nebo se dvěma meči v ruce (rukou). Takový chval zpěv sluje arabsky „uasf". Tyto hry, které počínají první den po svatbě již ráno, opakují se další dny, kdy počínají před polednem a končí se pozdě večer při hořících ohních. Poslední den však skončí se všecko ještě před západem slunce. Manželé po týdenních libánekách, plných cti a slasti, vrací se do prosaického života. Celý týden jsou novomanželé v roucho svatebním, nesmějí nic dělati a o nic se starati nežli seděti na mertebě a dívati se, případně (částečně) se účastniti her, které před nimi svatebčané provádějí. (Zejména nevěsta tu a tam si zatančí, aby ukázala své svatební šperky.) Při jídle sedí novomanželé, jako samozřejmě, nácestných místech. Poslední den před západem slunce sestoupí „Veličensiva" s trůnu, děkují hostům za účast a provázena jsouce mládenci, vrací se domů, kde dávají svým průvodcím večeri. Po večeri připomínají ženichovi způsobem ne lichoťvým, že není králem, ale sedlákem." Dr. Jan Hejčl Bible česká sv.2 str.571

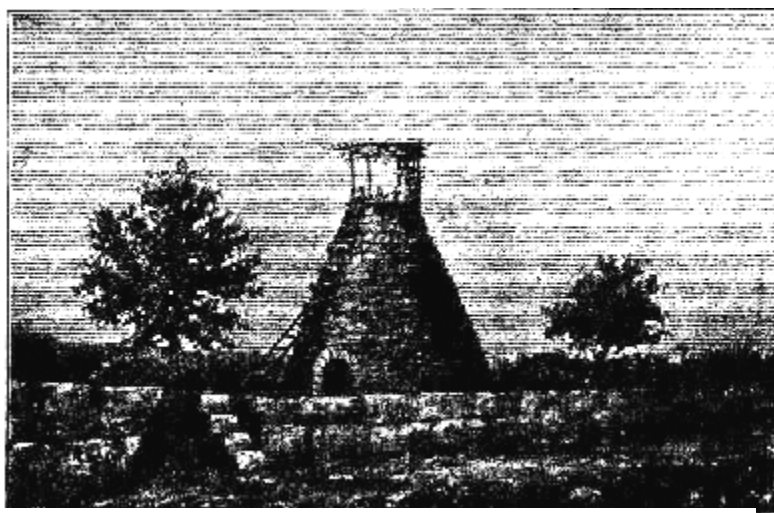
Vinařství

Vinná réva se velice brzy se dostala do Palestiny a záhy zdomácněla; mezi plody, které donesli vyzvědači Mojžíšovi, byl také obrovský hrozen (Num. 13, 24). O krásných vinicích palestinských zmiňuje se již kolem roku 2000 uprchlý Egyptan Sinuhet (Nejvíce proslulo údolí Engadi (Velepíseň 1, 13) a Eškol (Num. 13, 24); Josef Flavius (Židovská válka 3. 10, 8) chválí také břehy jezera Genezaretského, talmud (Nidda 2,7) pobřežní rovinu Šaronskou. Vinice Šalomounova (Velepíseň 8, 11) byly v teplém Baal-hamonu na úpatí Hermonu. Smrtnou ránu zasadil palestinskému vinařství muslimové a přece se dochovaly zmínky různých cestovatelů o hroznech, které vážily až 5 kg.

Vinařství bylo oblíbeným odvětvím hospodářským. Vinice (בֵּית עֵץ) zakládali nejen na horských svazích (Iz. 5, 1), ale i na rovinách, kde bylo dosti vody (Num. 13, 24). Vinic v našem slova smyslu v Palestině neznali; vinicí bylo každé místo, kde se dala réva pěstovat. Palestinská réva dorůstala často obrovských rozměrů, mnohdy pokrýval jediný keř celý dům nebo i horský svah. Takovou révu měl asi na mysli žalmista (80, 9—12), když přirovnal vyvolený národ keři, který byl od Boha zasazen na horách judských, pokryl jejich vrcholky a svými větvemi dosahoval až k moři. Proto bylo třeba révu podpírat; velice často se vinula mezi stromy.) Kolem vinic býval živý plot z trní (Iz. 5, 5), obyčejně i zídka (Num. 22, 24);

uprostřed stávala dřevěná nebo zděná věž, nahoře s malým přístřeším, odkud byl volný pohled na všechny strany. Orientálcům chutnají i *nezralé* hrozny, proto bylo třeba hlídat; také lišky dělaly na vinicích veliké škody (Velepíseň 2, 15). Mimojdoucím bylo dovoleno vzít si, kolik potřebovali, aby uhasili žízeň, nesměli však nic odnášet (Deut. 23, 24). Kdo poškodil vinici druhého, měl mu dát náhradu ze své vinice (Ex. 22, 5). Majitel nesměl oseti vinici zároveň obilím; když neuposlechl, připadla obojí úroda kohenům (Deut. 22, 9). První tři léta nesmělo se sklízet; co se urodilo čtvrtého roku, bylo zasvěceno Bohu (Lev. 19, 23—25). Proto byl zakladatel nové vinice osvobozen po první čtyři léta od vojenské služby (Deut 20, 6)

Viniční věž, nebo též dům na vinici

- Velice rádi sázeli na vinici fíkovníky. Odtud povstalo rčení: »sedět pod svou révou a pod svým fíkem«; znamenalo klid a pokoj v zemi.
- Účelem zákona bylo povzbudit Izraelity, aby si vinic hleděli a osazovali i místa pustá a pro polní hospodářství málo vhodná.

Vinobraní trvalo od poloviny září do poloviny října, kdy připadala slavnost stánků. Bylo nejradostnější dobou

hospodářského roku (Iz. 16, 10). Co na vinici zůstalo, směli si rozebrat chudí a cizinci (Lev. 19, 10); majitel vinice se neměl vracet, aby sebral zapomenuté hrozny. Sklizené hrozny sušili na hrozinky nebo je snášeli k lisům (פִּירְהָ). Lis býval obyčejně na vinici a skládal se ze dvou nádrží ve skále vytesaných. Do vyšší nádrže (גִּב) se kladly hrozny a nohama šlapaly (Soud. 9, 27); odtud tekla šťáva do nádrže dolní (יִקְב). Protože tímto způsobem mnoho vzácné šťávy zůstalo ve hroznech, bývaly ještě lisovány; stačila silnější dřevěná deska, mnohdy i plochý kámen. Lisování provázeli rádi písněmi. Byla to jen krátká slova, kterými

udržovali stejný krok; jedna (הַיָּדֵר) se nám dochovala (Jer. 48, 33).

Vylisovaná šťáva (שִׁירָה) se odnášela do sklepů, které bývaly obyčejně nad zemí. Ukládala se do velikých džbánů do země zakopaných nebo jen volně stojících; některé měla obsah až 5 hl. Nejčastěji ji nalévali do měchů (Joz.. 9, 4). Bývaly z kozí kůže, nezbavena srsti. Někdy nechávali víno dlouho na vylisovaných zbytcích hroznů, protože prý bývalo sladší a silnější (Jer. 48, 11). Vylisovanou šťávu také vařivali na jakýsi sirup, který se nazýval medem (שִׁבֵּי) a hojně se vyvážel do okolních zemí (Ez. 27, 17).

Zahradnictví

Zahradnictví bylo velice oblíbeným odvětvím hospodářským. Židé měli nejen zahrady ovocné a na pěstování zeleniny (גַּי), vysazovali je také pro ozdobu (פְּרִי). Zavlažovali je vodou, kterou rozváděli melioračním systémem k jednotlivým záhonům (Velepíseň 4, 13).. Nejkrásnějšími zahradami proslul Šalomoun) V zahradách se osvěžovali a koupali (Apokryfní dodatky k Dan. 13).

- a) Slovo je původu perského (pardes), odtud povstalo řecké *paradeisos*, a latinské *paradisus*.
- b) Nedaleko Betléma ukazují dodnes místo, kde bývala »zavřená zahrada« Šalomounova (Velepíseň 4, 12); nedaleko odtud jsou proslulé rybníky Šalomounovy, odkud brali potřebnou vodu.

Strom smokvoně

Ovocnářství.

Ovocné stromy sázeli do řad, aby poskytovaly hodně stínu a lahodily očím. Pěstovali je ze semen nebo je množili štěpováním. Aby zvýšili jejich úrodnost, okopávali půdu, ořezávali přebytečné větve a strom hnojili. Nejdůležitější ovocné stromy byly:

1. OLIVA (תִּיב), *Olea europaea*.

Vyrůstá v pěkný strom a rozkládá široce větve. Je skoro nesmrtelná, protože se stále obnovuje a přetrvává staletí.

Olivová ratolest byla vždy symbolem pokoje (Gen. 8, 11). Oliva se pokládala za nejkrásnější strom; náš zrak nevidí na jejím křivém a obyčejně hluboce rozbrázděném kmeni mnoho půvabu. Rozhodoval asi veliký užitek, jaký přinášela.

Napolo zralé plody setřásali (Iz. 17, 6) nebo oklepávali holemi; plody, které na stromě

Větvička smokvoně.

zůstaly, měli nechat chudým (Iz. 17, 6).

Sklizené plody dávali do nádrží, kde je lisovali a tento zelenavý olej se pokládal za nejlepší a nejchutnější. Hebrejsky se nazýval תִּיבִית, a jen takovým olejem se smělo svítit ve svatyni (Lev. 24, 2). Jestli olivy roztloukli, býval olej méně jasný a míval chuť poněkud natrpklou. Dodnes se dochovalo mnoho lisů; některé se podobaly lisům vinným, jiné se skládaly ze dvou kamenů. Spodní měl čtyřhrannou prohlubinu, do které zapadal druhý plochý kámen. Oleje užívali k bohoslužbě, olejem svítili, pokrmy připravovali a tělo natírali. Olivový olej byl důležitým vývozním artiklem a přinášel zemi veliký užitek. Od ušlechtilé olivy třeba dobře rozlišovat planou olivu (עֵץ שִׁמֹן), *Olea oleaster*. Rostla divoce na polích, dosud je jí hojně na severních svazích libanonských

2. FÍKOVNÍK (תְּאֵנָה), *Ficus carica*. Dorůstá veliké výšky a pro bujné listí poskytuje příjemný chládek. Setkáváme se s ním všude. Má trojí ovoce:

a) rané fíky (בִּכּוּרָה) *figus praecox* bývají počátkem dubna o něco větší než třešně.

b) letní fíky (תְּאֵנָה) dozrávají v měsíci srpnu;

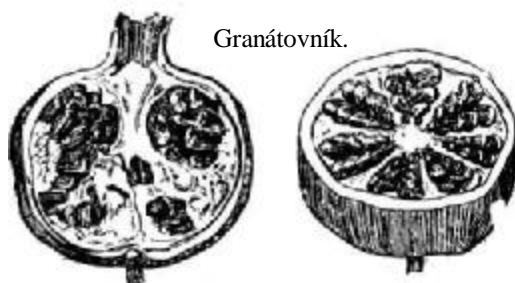
c) zimní fíky (פֶּגַע) dozrávají teprve druhého roku, obyčejně dříve než počne pučet listí.

3. SMOKVOŇ (שִׁקְמָה), *Ficus sycomorus*. Dorůstá až 16 m výšky a tvoří bohatou korunu. Listím se podobá moruši. Plody jsou veliké jak vlašské ořechy a vyrůstají přímo z větví. Jsou méně chutné než fíky; proto je na stromě poraňovali, aby byly sladší (Amos 7, 14). Dalo se to obyčejně tak, že na stromě upevnili plody divokého fíkovníku, poraněné hmyzem *Blastophaga psenes*. Utržené plody brzy uvadaly, hmyz je opouštěl a kladl vajíčka do plodů smokvoňových, které se proto rychleji vyvíjely a sládlly. Načernalé dřevo je skoro neporušitelné, proto je brávali ke stavbám (1. Král. 10, 27).

4. PALMA (תְּמָר), *Phoenix dactylifera* patří k nejkrásnějším stromům v Izraeli.

Roste po celé zemi, nejvíce v okolí Jericha, které se proto nazývalo »městem palmovým« (Deut. 34, 3). Bývala až 20 m vysoká. Její listí neopadá, proto byla obrazem spravedlivého, který zakotvil v Bohu (Žalm 92, 13). Spolu s obilním klasem zdobila židovské peníze. Z jejího ovoce pekli chutný chléb nebo připravovali víno, z tvrdých obalů pálili si kováři dřevěné uhlí.

Granátovník.

5. Granátovník (רְמוֹן), *Punica granatum*. Jeho vlastí byla Persie, odkud se záhy rozšířil po celém

Východě. Do Palestiny se dostal velice brzy, protože mnohé osady jsou nazvány jeho jménem; zvědové vyslaní do Kanaánu donesli Mojžíšovi i jablka granátová (Num. 13, 23). Jeho kalíškové květy byly vzorem četným umělcům (Velepíseň 6, 10); z plodů připravovali výborné víno, které se těšilo veliké oblibě.

6. **MANDLOŇ** (לד), *Amygdalus communis*. Pěstovala se v četných odrůdách, dodnes roste hojně po celé Palestině, Bývá až 5 m vysoká. První se probouzí ze zimního spánku, odtud i její druhé jméno (דקו = bdíti). Její větve bývají obaleny hustým, narůžovělým květem, teprve po nich se objevují listy. Dřevo je velice tvrdé a možno je pěkně zpracovat. Mandloň zvolil Bůh, aby na ní zázračně ukázal, kdo má zastávat kněžské povolání v Izraeli (Num. 17, 8). K větvičkám mandlovníku, obaleným květem, přirovnal Šalomoun (Kaz. 12, 5) hlavu starcovu, pokrytou stříbrnými šedinami.

Mandloň

7. **OŘECH** (אגוז), *Juglans regia*, byl přinesen z Persie. Podle Josefa Flavia (Židovská válka 3, 10, 8) rostl hojně kolem jezera Genezaretského. O jeho plodech se zmiňuje Velepíseň (6, 11). Rádi je požívali, z jejich zelených obalů připravovali hnědou barvu.

8. **PISTACIE** (בטינה), *Pistacia vera*. Podobá se terebintu. Dává velmi chutné ořechy a vyniká příjemnou vůní; její plody měli nabídnout synové Jakobovi zatím neznámému i egyptskému místodržiteli (Gen. 43, 11).

9. **JABLOŇ** (תפוח), *Malus communis*. Někteří biblisté viděli v hebrejském slově oranžovník nebo jiný podobný strom překlad indického suranga (krásný strom), z toho naše oranž. Výklad je však jen dohadem; je totiž možno, že časem se význam slova pozměnil a byl přenesen na jiné podobné plody.

Zelinářství.

Tento obor byl významně zastoupen :

a) **KOŘENI**, kterým pokrmy připravovali: kmín (כמון).

b) **LUŠTĚNINY**: bob (פול), *Vicia faba*. Počítali k němu i fazole. Jak je připravovali, nevíme; čočka (ערשית) *Ervium lens*, Byla-li nouze o obilí, mleli také ostatní luštěniny, míchali je s moukou a pekli z ní chléb (Ez, 4, 9),

c) **ROSTLINY** p o p í n a v é se vypočítávají tři: okurka (קשאי), *Cucumis sativus*, těšila se veliké oblibě a pěstovala se i na polích; melouny (אבטיח), *Cucumis melo* a tykev (kolokvinta) (פקעה), *Cucumis colocynthis*,

d) **CIBULOVITÉ**: cibule (בצל), *Allium cepa* daří se dosud hojně v Palestině a patří k nejoblíbenějším druhům zeleniny; por (קציר), *Allium porrum*; česnek (שום), *Allium sativum* jedli tak rádi, že i římský spisovatelé (Ammian Marcellin, *Rerum gestarum* 22, 5) je proto nazývali »foetentes« - šafrán (כרכום), *Crocus sativus*.

Problematika hebrejské poezie

Paralelismus membrorum, laicky řečeno, že dva až tři verše vyjadřují tutéž myšlenku různými výrazy. Dále rozdělujeme na:

a) synonymní, kde následující větný člen nebo celý verš opakuje obsah prvního jinými slovy.

WTT Numbers 21:18
בְּמַחֲקֵק בְּמִשְׁעָנֹתָם וּמִמְדַּבֵּר מִתְנַהֵּם
כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם

Studnice, kterou kopala knížata, kterou kopali přední z lidu....

b) syntetický, kde se základní myšlenka dále rozvádí a doplňuje.

WTT Genesis 16:12
כָּל בּוֹ וְעַל-פְּנֵי כָל-אָחִיו יִשְׁכֵּן:
יְהוָה וְהוּא יְהוָה פָּרָא אָדָם יָדוֹ בְּכֹל יוֹד

A bude divoký člověk ruka jeho ve všech a ruce všech v něm a před všemi bratry bude bydlet.

c) antitetický, pomocí protikladu objasňuje původní výrok

WTT Genesis 4:24
וְשִׁבְעָה:
כִּי שִׁבְעָתִים יָקָם-קַיִן וְלָמַךְ שִׁבְעִים

Protože sedmeronásobně bude pomstěn Kajin a Lemech sedmdesát a sedmkrát.

Píseň písní je typickým příkladem starověké lyrické poezie. Velepíseň má tedy velmi bohatý slovník, obsahuje velké množství slov, které se vyskytují velmi zřídka. 170 veršů v osmi kapitolách má 470 různých slov, z toho 50 hapaxů legomenon. Proto existuje mnoho nejrůznějších výkladů této knihy. Její téma uvádělo do rozpaků už rabíny, kteří diskutovali o tom, co by mělo být součástí kánonu. Navzdory tomu Píseň v kánonu zůstala. Od 9. do 15. století vzniklo 150 komentářů Písně a od 15. stol do současnosti více než 2000 dalších a každý z nich je originální. V zásadě však existují čtyři typy výkladů:

1. Alegorický. Už jeden Targum ze 6. stol. říká, že Píseň ve skutečnosti popisuje dějiny židovského národa. V této linii šly další výklady, které rozdělují Píseň na pět částí, z nichž první popisuje exodus, druhá usazení v zemi a stavbu chrámu, třetí hřích a exil, čtvrtá návrat a obnovu a pátá, na kterou je položen největší důraz, období pod Římany a očekávání mesiáše. To je to nejpodstatnější. Žena představuje Izrael a muž Boha.

2. Doslovný výklad Píseň chápe jako oslavu lidské lásky. Opět se jedná o hojně zastávaný výklad. Píseň je prostě popisem lidské lásky mezi mužem a ženou

3. Historicko-náboženský výklad chápe Píseň jako popis vztahu boha a bohyně, podobný tomu, který byl rozšířen v pohanských kultech plodnosti.

4. Snový výklad který se orientuje na symboly.

Překlad velepísně s výkladem

Prolog

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשֹׁלֹמֹה WTT Song of Solomon 1:1

Píseň nejpísnovateljší pro Šloma.

Rabi Eleazar na úvod citoval tento verš a dále pravil: „*Nauka praví: Když Svatý, budiž požehnán, stvořil Svůj svět, zachtělo se mu stvořit Nebesa po pravici a Zemi po levici a nad nimi se mu zachtělo dát vládu dni a noci. Dále stvořil služebné Anděly ve Své milosrdnosti pro den a stvořil služebné Anděly, aby zpívali v noci, jak si můžeš přečíst: ‚Ve dne přikáže Pán milosrdenství Svému a v noci je píseň se mnou‘ [Ž 42,9]. Jedni jsou napravo, druzí jsou nalevo. [Ti napravo] naslouchají písni ve dne, písni svatého Izraele.‘* Rabi Izák řekl: „*Ti, co zpívají píseň v noci, naslouchají písni Izraele ve dne, jak si můžeš přečíst: ‚Druhé naslouchají tvému hlasu‘ [Pis 8,13].‘* Rabi Šimon řekl: „*Ta levá [skupina], co ji tvoří tři skupiny, zpívá píseň v noci, jak si můžeš přečíst: A vstává ještě za noci a dává potravu svému domu‘ [Př 31,15].*

Rabi Eleazar řekl: „*První den bylo stvořeno deset věcí, mezi nimi i Míra noci a mezi nimi i Míra dne. Ohledně Míry noci stojí psáno ‚A vstává ještě za noci a dává potravu svému domu‘ [Př 31,15] neboť je psáno Jeho hněv je potrava‘ [Jób 16,9] a dále je psáno ‚A potrava a není spásy‘ [Mi 5,7]. ‚A nařízení svým služkám‘ [Př 31,151] jak si můžeš přečíst: ‚Nařízení a zákon‘ [Ex 15,25], Nařízení Svá a Své zákony‘ [Ž 147,19], ‚Neboť nařízení Izraeli je zákon‘ atd. [Ž 81,5]. Odtud víme, že Míra soudu vládne v noci. Nauka praví: Ti, co zpívají v noci, to jsou Písně nade všemi pěvci. A když začnou zpívat živí [lidé], přidávají tím Horním sílu poznat, rozlišit a pochopit i to, co pochopit nedokázali. [Rovněž] Nebesům a Zemi přidávají sílu tou písni. Rabi Nehemijáš řekl: „Blaze těm, kteří jsou hodni poznat tu píseň, neboť nauka praví: Ti, kdo jsou hodni té písně, jsou vzděláni v Tóře i v moudrosti a naslouchají, zkoumají a dostávají sílu a moc ohledně minulosti i budoucnosti. A toho byl hoden Šalomoun. Neboť rabi Šimon učí: Byl toho hoden David a skládal mnoho písni a chvalozpěvů a ukryl do nich budoucí události, neboť získal moc a sílu ve Svatém duchu. Byl vzdělán v Tóře i v moudrosti a naslouchal, zkoumal a dostával sílu ve Svatém jazyce. Ale Šalomoun byl té písně hoden ještě více. Byl vzdělán v moudrosti, naslouchal, zkoumal a sestavil mnohá přísloví. A učinil z té písně knihu, jak si můžeš přečíst: Opatřil jsem si zpěváky a zpěvačky‘ [Kaz 2,8], což znamená: Opatřil jsem si je, abych poznal Píseň z těch horních i dolních Písní. A dále je psáno ‚Píseň písni!‘ [Pis 1,1], což znamená Píseň z těch horních Písní; Píseň, která obsahuje veškerou Tóru a moudrost, sílu a moc ohledně minulosti i budoucnosti; Píseň, kterou zpívají Knížata nahoře.‘* Zóhar, svatá kniha kabaly str. 79 - viz odkazy.

„*A toho byl hoden Šalomoun. Neboť rabi Šimon učí: Byl toho hoden David a skládal mnoho písni a chvalozpěvů a ukryl do nich budoucí události, neboť získal moc a sílu ve Svatém duchu. Byl vzdělán v Tóře i v moudrosti a naslouchal, zkoumal a dostával sílu ve Svatém jazyce. Ale Šalomoun byl té písně hoden ještě více. Byl vzdělán v moudrosti, naslouchal, zkoumal a sestavil mnohá přísloví. A učinil z té písně knihu, jak si můžeš přečíst: Opatřil jsem si zpěváky a zpěvačky‘ [Kaz 2,8], což znamená: Opatřil jsem si je, abych poznal Píseň z těch horních i dolních Písní. A dále je psáno ‚Píseň písni!‘ [Pis 1,1], což znamená Píseň z těch horních Písní; Píseň, která obsahuje veškerou Tóru a moudrost, sílu a moc ohledně minulosti i budoucnosti; Píseň, kterou zpívají Knížata nahoře.‘*

Zóhar, svatá kniha kabaly str.80.

2 יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים הֲרִיךְ מִיַּיִן:

(Dívka) **Polib mne polibky tvých úst protože lepší je milování s tebou než víno.**

Polibek by považován za mystický projev, kdy jeden druhému předává životní sílu אֲוִנִים⁵. Tak například Jákob polibkem přijímá od Izáka אֲוִנִים vyvolenosti dané Abrahamovi (1Moj.27,27), Josef polibkem svých bratří paralyzuje הֲרַע יִצְרָה⁶ svých bratří.

3 לְרִיחַ שְׁמֹנֶיךָ טוֹבִים שְׁמֵן תּוֹרַק שְׁמֶךָ עַל־כֵּן עַל־מוֹת אֱהָבוֹךָ:

Pro vůni olejů tvých dobrých, mastí rozetřenou je jméno tvé proto dívky tebe milují.

4 מְשַׁכְנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה הֵבִיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ נִזְכִּירָה דְרִיךְ מִיַּיִן מִיִּשְׁרָיִם אֱהָבוֹךָ: ס

Ved' mne za sebou, poběžme, uvedl mne král do svých komnat, jásejme a radujme se v něm pamatujme, že tvé milování je lepší než víno, upřímní Tě milují.

מְשַׁכְנֵי doslova „táhni mne“, či dokonce „unes mne“. Ve starém orientu byl únos nevěsty rituálem, kdy se paralyzovaly síly domácích bůžků, kteří by se mohli mstít za dobrovolný odchod z domova. V mystickém pojetí to znamená, že nevěsta – Izrael musí se nechat vynést vozem merkavy (viz níže) do vyšších duchovních světů, kde již nebude obtěžován přízemními silami zla.

5 שְׁחוֹרָה אָנִי וְנֹאדָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֵהֲלֵי קֶדָר כִּירֵעוֹת שְׁלֵמָה:

Černá jsem a líbezná dcery Jerušalajimu, jak stany Kedaru, jako čalounění Šlomovo.

6 אֶל־תְּרֹאוֹנִי שְׁאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שְׁשִׁזְפַּתְנִי הַשְּׁמֶשׁ בְּנֵי אָמִי נִחְרַוְבֵי שְׁמֵנִי נִטְרָה אֶת־הַכְּרָמִים כְּרָמֵי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי:

Nedívejte se na mě, že jsem černá, osmahlá jsem sluncem, synové mé matky se na mě rozhněvali a určili mě ke hlídání vinic, svou vinici jsem však neuhlídala.

7 הַגִּידָה לִי שְׂאֵהֶבָה נִפְשֵׁי אֵיכָה תִרְעָה אֵיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהָרִים שְׁלֵמָה אֶהְיָה כְּעֵטִיהַ עַל עֲדָרֵי חֲבָרִיךָ:

Zvěstuj mi, koho miluje duše má, kde pase kde ulehnutí v poledne, proč mám býti zahalena stády tvých společníků?

⁵ O této životní energii máme hned několik zmínek v Tanachu:

WTT Přísloví 11:7 בָּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֵּאבֵד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת אֲוִנִים אֲבָרָה:

Ve smrti člověka bez Boha mizí perspektiva, naděje a životní energie mizí.

WTT Isaiah 40:26 שְׂאוֹמְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרֹאוּ מִי־בָרָא אֵלֶה הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם לְכֹלָם בְּשֵׁם יְקָרָא מְרַב אֲוִנִים וְאִמִּין כַּח אִישׁ לֹא נִעְדָר: ס

Pozdvihněte k výšinám oči vaše a pohledněte kdo stvořil toto všechno, vyvádí v počtu zástupy a všechny jménem povolává velkou životní energií obrovskou silou a žádný nechybí.

WTT Isaiah 40:29 נָתַן לַיַּעֲקֹב כַּח וּלְאִין אֲוִנִים עֲצָמָה יִרְבֶּה:

Dává zemdlenému sílu a kdo nemá životní energii v hojnosti ji dodává.

Tato energie se samozřejmě nepředává jen polibkem, ale i blízkostí lidí a vzájemným působením. Snad každý člověk může dosvědčit, že v blízkosti nějakého člověka se cítí dobře a zatímco přítomnost druhého člověka je mu krajně nepříjemná. Je též zajímavé, že to platí i v případě lidí, které uvidíme poprvé a nikdy jsme se s nimi nesetkali. Je dokázáno, že dlouhodobé soužití manželů mění jejich charakter – podle typu energie, jakou disponují.

⁶ יִצְרָה zlý pud (doslova formování zla) je nutným protikladem יִצְרָה הטוב dobrého úmyslu (doslova formování dobra) ale je potřebný k tomu, aby člověk dokázal přežít v pozemských podmínkách. Bez zlého pudu, by stěžil člověk dokázal zapůsobit na svého nadřízeného, udělat kariéru, založit rodinu, zabezpečit své potomstvo.

8 אִם-לֹא תִדְעִי לֶךְ הַיָּפָה בְּנָשִׁים צְאִי-לָךְ בְּעַקְבֵי
הַצֹּאן וְרַעֲי אֶת-גְּדֵי-תֶיךָ עַל מְשַׁכְּנוֹת הָרָעִים: ס

(Chlapec) **Jestliže nevíš krásná mezi ženami, vyjdi ve šlépějích ovcí, a pas kůzlátka nad příbytkem**

9 לְסֹסְתִי בְּרֶכְבִּי פָרְעָה דְּמִיתֶיךָ רַעֲיָתִי:

Klisně vozu faraónova podobá se má přítelkyně.

10 נֶאוּוּ לְחַנִּיךָ בַּתְּרִים צְוֹאֲךָ בְּחֶרְוִזִים:

Líbezný jsou tvé líce v ozdobách, hrdlo tvé s řetízkem perel.

11 תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה-לָךְ עִם נִקְדוֹת הַכֶּסֶף:

Náhrdelník zlatý uděláme ti s korálky stříbrnými.

12 עַד-שֶׁהִמְלִיךָ בְּמַסְבוֹ נְרָדִי נָתַן רֵיחוֹ:

(Dívka) **Až do královského stolování nard line svoji vůni.**

Nard – mast vyráběná z kořene východoindické rostliny Nardostachys iatamansi. Používalo se ji k léčení, ale známá byla pro své pronikavé a nezaměnitelné aroma.

13 צְרוּר הַמֵּר דוּדֵי לִי בֵּין שְׂרֵי יָלִין:

Váček myrhy je můj milý mezi mými ňadry přenocující.

Myrha je aromatická žlutohnědá pryskyřice ze stromu Commiphora abyssinica. Ženy ji používaly ke zlepšení ovzduší ve svých pokojích a směs myrhy a oleje používaly i k natírání těla. Byla považována za vyznané afrodisiakum, stejně jako mandragora. Dívky a mladé ženy nosily váček směsice myrhy mezi ňadry.

14 אֲשַׁכַּל הַכֶּפֶר דוּדֵי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גְּדִי: ס

Hroznem heny je můj milý ve vinici Ejn Gedi.

15 הַנֶּךְ יָפָה רַעֲיָתִי הַנֶּךְ יָפָה עֵינֶיךָ יוֹנִים:

(Chlapec) **Hle, jak jsi krásná, přítelkyně má, hle jak jsi krásná, oči tvé jak holubice.**

16 הַנֶּךְ יָפָה דוּדֵי אֶף נָעִים אֶף-עַרְשֵׁנוֹ רַעֲנָנָה:

(Dívka) **Hle, jak jsi krásný můj milý a jak líbezný. bai naše lože se zazelenalo.**

17 קְרוֹת בְּתֵינוּ אֲרָזִים (רְחִיטָנוֹ) [רְחִיטָנוֹ] בְּרוֹתִים:

(Chlapec) **Trámy domu našeho jsou cedrové a zábradlí naše z cyprišu.**

WTT Song of Solomon 2:1 אֲנִי חִבְצְלֹת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשְׁנֹת

הָעֵמְקִים:

(Dívka) **Jsem lilie (přímořská) Šaronská, lilie (lilium chalcedonicum) v údolí.**

2 כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוֹתִים כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת:

(Chlapec) **Jako lilie mezi trnám, tak má přítelkyně mezi dcerami.**

Nejvýznamnější mystická kniha Zohar začíná otázkou rabína rabiho Chizkijáha, co představuje právě tuto lilii. Sám si odpovídá, že je to Společenství Izraele. Červená barva i stříbrná představují dva protiklady sefiru Din a zefiru Chesed, tedy soud a milosrdenství. Třináct okvětních lístků lilie představuje třináct Božích atributů (Ex. 34,5-6).

3 כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כֵּן דוּדֵי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלוֹ

חַמְדָּתִי וְיִשְׁבְּתִי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹךְ לְחִבִּי:

(Dívka) **Jako jabloň mezi stromy lesními, tak milý mezi syny v jejich stínu, žádostivá jsem a sedím, jeho plody jsou sladké mým ústům.**

4 הֵבִיאֵנִי אֶל-בֵּית הַיַּיִן וְדַגְלוֹ עָלַי אֶהְבֶּה:

Přivedl mne do domu vína a ... jeho vztyčený praporec lásky nadé mnou...

5 סִמְכוּנֵי בְּאֲשִׁישׁוֹת רַפְדוּנֵי בְּתַפּוּחִים כִּי-חֹלֶת אֶהְבֶּה

אֲנִי:

Osvěžte mě koláčem z vylisovaných hroznů a vzpružte mne jablky, neboť jsem nemocná láskou.

6 שְׂמְאֵלוֹ תַחַת לְרֵאשֵׁי וַיְמִינֹו תַחֲבֹקֵנִי:

Jeho levice pod mojí hlavou, a jeho pravice mě objímá.

7 הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת
הַשָּׂדֶה אִם־תַּעֲרִי וְאִם־תַּעֲוִרֵי אֶת־הָאֲהָבָה עַד
שֶׁתַּחֲפֹץ: ס

Zapřísahám vás dcery jeruzalémské gazelami nebo laněmi polními nebud'te a neprobouzejte lásku, dokud nebude chtít.

8 קוֹל דוֹדֵי הַנְּהִיזָה בָּא מְדַלֵּג עַל־הַהָרִים מִקַּפֵּץ
עַל־הַגְּבֻעוֹת:

Dva kontakty

Chlapec přichází k dívce a navrhuje jí, aby s ním šla do jarní přírody. Ta souhlasí. Oba za zpěvu vycházejí. Pak se rozcházejí. Osamělá dívka v noci projevuje touhu, aby se mohla setkat se svým milým a přivést jej do svého rodného domu.

Hlas milého hle je zde, přichází, přechází přes hory a přenáší se přes vrcholky.

9 דוֹמָה דוֹדֵי לְצַבִּי אוֹ לְעֵפֶר הָאֵילִים הַנְּהִיזָה עוֹמֵד
אַחַר כְּתַלְנוּ מִשְׁגִּיחַ מִן־הַחֲלָנוֹת מִצִּיץ מִן־הַחֲרָכִים:

Podobá se můj milý gazele či koloušku laní hle je zde, stojí za stěnou, nahlíží od oken vyhlíží mřížovím.

Opět jedno z klíčových míst. Výraz מִשְׁגִּיחַ se ujal jako terminus technicus pro dohlížitele nad kašrutem, nebo rabína, který dohlíží na studenty ješivy. V našem případě je nutno text chápat tak, že tím, kdo shlíží skrze zeď nebo okno je sama Šchina, nebo-li bezprostřední Boží přítomnost. Část tohoto verše je uvedena nad oknem východní stěny Šachovy synagogy v Holešově.

10 עָנָה דוֹדֵי וְאָמַר לִי קוֹמִי לָךְ רַעֲיָתִי יַפְתִּי וּלְכִי־לָךְ:

Odpověděl milý a řekl mi: „vstaň přítelkyně má, krásná, pojd’!“

11 כִּי־הִנֵּה (הַסְתֹו) [הַסְתִּי] עֹבֵר הַגֶּשֶׁם חֲלָף הַלָּךְ לוֹ:

Protože hle, období plískanic přešlo a deště pominuly a odešly.

12 הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאַרְץ עַת הַזִּמְרִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר
נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ:

Květy ovocných stromů vidno na zemi, doba písní nadešla, hlas hrdličky je slyšen na naší zemi.

Květy jsou Dílem stvořeny a objevují se na Zemi třetího dne viz. Gn. 1,12. Časem prořezávání je čtvrtý a hlas hrdličky pátého dne, ale slyšet od člověka byl až dne šestého.

13 הַתְּאֵנָה חָנְטָה פְּגִיָה וְהַגִּפְנִים סְמָדָר נָתַנּוּ רֵיחַ קוֹמִי
(לְכוּ) [לָךְ] רַעֲיָתִי יַפְתִּי וּלְכִי־לָךְ: ס

Fíkovníku vyrašily mladé fíky a viné révy květ vydal libou vůni. Povstaň přítelkyně má, krásná a pojd’!“

14 יוֹנְתִי בַחֲגוּי הַסְּלַע בְּסִתְרַי הַמְּדַרְגָּה הַרְאִינִי
אֶת־מְרִאִידְךָ הַשְּׁמִיעֵינִי אֶת־קוֹלְךָ כִּי־קוֹלְךָ עֶרֶב
וּמְרִאִידְךָ נֹאדָה: ס

Holubice má, v rozsedlině skalního štítu, v úkrytu skalního převisu, ukaž mi své vzezření slyším tvůj hlas, neboť hlas tvůj jest příjemný a vzezření líbezná.

15 אֲחֻזוּ-לָנוּ שׁוּעָלִים שׁוּעָלִים קַטְנִים מְחַבְּלִים כְּרָמִים
וּכְרָמֵינוּ סְמָדָר:

Pochyťte nám lišky, lišky malé ničící vinice a naši vinici rozkvetlou.

Lišky jsou nebezpeční škůdci vinic, které není radno podceňovat. Nejenže požírají hrozny, ale i vyhrabávají různé díry, ničí kořeny a mladé výhonky. Jeden z midrášů popisuje lišku, která se snažila dostat na vinici přes úzkou díru v plotě. Jediná možnost byla, aby zhubla. Proto tři dny nic nežrala. Jakmile se dostala na vinici a nažrala se hroznů nemohla, se dostat z vinice ven. Proto musela další tři dny držet půst. Když se nakonec dostala z vinice ven, zjistila, že veškerá její snaha byla zbytečná. Midráše však většinou vidí v liškách vnějšího, ale především vnitřního nepřítele. Vnější nepřítelem bývají například označování Egyptané, kteří upozorňovali na právě narozené chlapce. Ti pak byli zabíjeni. Vnitřním nepřítelem je viděn člověk, který své osobní a sobecké zájmy nadřadí nad zájmy obce – kehily – vinice. Ta je neustále ohrožována nápořem, zlých, negativních a destruktivních sil.⁷

16 דוֹרֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הָרַעָה בְּשׁוֹשְׁנִים:

Můj milý je můj a já jeho, pase v lilíích.

17 עַד שִׁיפּוּחַ הַיּוֹם וְנִסּוּ הַצִּלְלִים סַב דְּמַה-לָּךְ דּוֹרֵי
לְצַבִּי אוֹ לְעַפְרַת הָאֵילִים עַל-הָרִי בְתָר: ס

Až do závanu dne, kdy utíkají stíny, obrať se a podobej milý můj gazele, nebo koloušku laní v pohoří Betarském.

WTT Song of Solomon 3:1
עַל-מִשְׁכְּבֵי בַלִּילוֹת בְּקִשְׁתִּי אֵת
שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מָצָאתִיו:

Na lůžku svém v noci hledala jsem koho miluje duše má, hledala jsem jej, ale nenalezla.

2 אֶקוּמָה נָא וְאֶסּוּבָבָה בְּעִיר בְּשׁוֹקִים וּבְרַחְבוֹת
אֶבְקֶשׂה אֵת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מָצָאתִיו:

Vstanu a projdu městem v ulicích a v prostranstvích, hledám koho miluje duše má, hledala jsem jej, ale nenalezla.

3 מִצְאוּנֵי הַשְּׁמֵרִים הַסְּבָבִים בְּעִיר אֵת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי
רְאִיתֶם:

Našli mne strážcové obcházející město; koho miluje duše má viděli jste?

4 כִּמְעַט שֶׁעֲבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי
אֲחֻזְתִּיו וְלֹא אֶרְפְּנוּ עַד-שֶׁהִבִּיאֲתִיו אֶל-בֵּית אָמִי
וְאֶל-חֹדֶר הַחֹרְתִי:

Hned jak jsem je minula, našla jsem koho miluje duše má, uchopila jsem jej a nepustila jej až jsem jej přivedla k domu matky mé a k světnici mého početí.

5 הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת
הַשָּׂדֶה אִם-תִּעְוִרוּ וְאִם-תִּעְוְרוּ אֶת-הָאֵהְבָה עַד
שֶׁתַּחֲפֹץ: ס

Zapřísahám vás, dcery jeruzalémské gazelami nebo laněmi polními, nebud'te a neprobouzejte lásku, dokud nebude chtít.

⁷ V hebrejštině výraz שׁוּעָל שׁוּעָל znamená lišku, šakala i vlka. Egyptský bůh Anup byl vyobrazován se šakalí hlavou.

Vzhledem k významu mumifikování těl byl jedním z nejdůležitějších bohů a uznávaným po celém Egyptě. Balzamování prováděli kněží s maskou šakala. Podle víry starověkých Egyptanů Anup pomáhal při mumifikaci, ba dokonce sám vedl celý proces. Doprovázel mrtvé na cestě do podsvětní říše, přiváděl k poslednímu soudu před boha Usíra. Zúčastňoval se „vážení srdce“ zemřelých. Dále figuroval jako ochránce zemřelých ba dokonce celých pohřebních měst. Hebrejská bible je ve své podstatě protestem proti všem pohanským praktikám okolních náboženství. Právě v době Šalomounově byl vliv Egypta dosti silný.

Dva svatební průvody

Vesničané v místě konání svatby vyhlíží slavnostní průvod nevěsty. Další průvod s ženichem z opačné strany vychází nevěstě vstříc. Průvody se střetnou, oba sedí jako Šlomo a Šlomit - král a královna, před svatebními hosty zpívají písně v nichž vyzdvihují především tělesné půvaby.

6 מי זאת עלה מן־המדבר כתימרות עֶשֶׂן מִקַּטְרֶת מִזֶּרַח
וּלְבוֹנָה מִכָּל אַבְקַת רוּכָל:

(Obec) **Kdo je ta vystupující z pouště jako sloup dýmu kadidla myrhy a bílého kadidla ze všech prášků, které lze koupit?**

Přítomnost šakalů na vinici nás přenesla do země מִצְרַיִם (dvojí pevností, dvojího žaláře), kde panoval kult mrtvých. Tajemná procházka dívky uprostřed nočního města, kde kromě strážců nenalézá živého člověka, nás opět uvádí do města mrtvých, kde vládou prapodivní strážcové podsvětí. Nyní vychází z pouště. Slovesa עלה je použito při vycházení z Egypta do Palestiny, z města Davidova do Jeruzaléma (2Sam 24,18nn) a i pro cestu z Šalomounova paláce do chrámu (2Král.12,11). Zároveň toto sloveso znamená stoupání dýmu při zápalných obětech, odtud i výraz עלה nebo עולה a představuje zápalnou obět'. Základní zvěstí hebrejské bible je vyjít z Egypta, z říše smrti a podsvětí do země, kde je možno Bohu přinášet oběti. Tato cesta však vede pouští. Právě tam trpěl Izrael při exodu z Egypta, byl vystaven těžkým pokušením. Poušť se stala symbolem opuštěnosti a zkázy (Iz. 14,17; 64,9; Jer. 2,31; 22,6; Oz.2,5). Zde můžeme vypožorovat reminiscenci na vyjít z Egypta a vstup do země zaslíbené.

7 הִנֵּה מִטְחוּ שְׁלֹשָׁלְמָה שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבֵרֵי
יִשְׂרָאֵל:

Hle, lůžko Šlomovo, šedesát hrdinů kolem nich z hrdinů Izraele.

Šedesát hrdinů bylo vyryto na přední straně Šalomounova trůnu. Podle starověkých představ jsou věci pozemské odrazem věcí nebeských. Vyzbrojení bohatěji jsou připraveni k boji, nikoliv proti pozemským armádám, ale proti vládcům noci a podsvětí. Dívka se blíží k místu setkání a síly temnoty ustupují.

8 כָּלֵם אַחְזִי חָרַב מִלְמַדֵי מַלְחָמָה אִישׁ חָרְבוּ עַל־יָרְכוּ
מִפָּחַד בְּלִילוֹת: ם

Všichni třímají meč, vycvičení k boji, každý s mečem po boku od přístrachu nočního.

9 אַפְרַיִוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמָה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן:

Nosítka zhotovil pro sebe král Šlomo ze stromů libanonských.

10 עֲמוּדָיו עָשָׂה כֶּסֶף רִפִּידָתוֹ זָהָב מִרְכָּבוֹ אֲרָגְמָן תּוֹכוֹ
רְצוּף אֶהָבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָּם:

Sloupy učinil stříbrné, lenošku zlatou, sedačku šarlatovou, vnitřek vypolstrovaný láskou dcer jeruzalémských.

11 צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמָה בְּעֶטְרָה
שְׁעֶטְרָה־לוֹ אָמוֹ בַּיּוֹם חַתָּנָתוֹ וּבַיּוֹם שִׁמְחַת לְבוֹ: ם

Vyjděte a vizte dcery cijonské, krále Šloma s korunou, kterou jej korunovala jeho matka v den jeho svatby a ve dni radosti jeho srdce.

Chlapec opěvuje půvaby dívky

Začíná celkovou krásou, pak následuje výčet sedmi dívčích částí těla: Oči, vlasy, zuby, rty, líce, krk a prsy.

WTT Song of Solomon 4:1
יְוֹנִים מִבְּעַד לְצַמְתָּךְ שְׁעָרְךָ כְּעֵדֶר הָעֵזִים שֶׁגִּלְשׁוּ מֵהָר

גלעד:

(Chlapec) Hle, jak jsi krásná přítelkyně má, hle jak krásná! Oči tvé jako holubice k tvému závoji, vlasy jako stáda koz sestupujících z hor Gildu.

2 שניך כעדר הקזובות שעלו מן־הרחצה שכלם
מתאימות ושכלה אין בהם:

Zuby tvé jako stáda po stríží, které vystupují okoupané, všechny od dvojčátek a neplodné není mezi nimi.

3 כחוט השני שפתתיך ומדברתיך נאנה כפלח הרמון
רקתך מבער לצמתך:

Jako nit karmínová jsou rty tvé, ústa tvá líbezná jako puklina na granátovém jablku, líce tvá za závojem.

Když granátové jablko uzraje a pukne, objeví se v trhlině št'avnatá leskle červená jádra a k těm jsou přirovnávány líce dívky. Otvorem v závoji je však vidět jen malá část obličeje, zatímco převážná část je skryta a je naznačena pouze v obrysech. Zde se však nemyslí tvar, ale na barevné tóny uvnitř plodu.

4 כמגדל הויר צוארך בנוי לתלפיות אלה המגן תלוי
עליו כל שליטי הגבורים:

Jako věž Davidova je hrdlo tvé postavená z vrstev kamení, tisíc štítů pověšených na nich, všichni drsní bohatýři.

5 שני שרתיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים
בשושנים:

Dva tvé prsy jako dva koloušci, dvojčátka gazelí, pasoucí se v liliích.

6 עד שיפוח היום ונסו הצללים אלה לי אלה-ה
המור ואל־נבעת הלבונה:

Až do zavanutí dne, kdy utíkají stíny půjdu k hoře myrhy a k pahorku kadidla.

7 כלך יפה רעיתי ומום אין בך: ס

Celá jsi krásná přítelkyně má a poskvrny není na tobě.

8 אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש
אמנה מראש שניר וחרמון ממענות אריות מהררי
נמרים:

Se mnou z Libanonu nevěsto se mnou z Libanonu vejdi, pohlédneme z vrcholku Amany z vrcholku Seiru a Chermonu od doupat lvů, z hor pardálů.

9 לבבתי אחתי כלה לבבתיני (באחד) [באחת]
מעניך באחד ענק מצורניך:

Srdce své jsem dal, sestro má, srdce jsem dal v jednom ze tvých očí v jednom náhrdelníku tvého hrdla.

10 מה־יפו דתיך אחתי כלה מה־טבו דתיך מיני וריח
שמניך מכל־בשמים:

Jak krásné je milování tvé sestro má, nevěsto jak dobré je milování tvé než víno a vůně tvých olejů ze všech balzámů.

11 נפת תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך
ורחם שלמתך כרית לבנון: ס

Strdí stéká ze rtů tvých nevěsto, med a mléko pod jazykem tvým a vůně tvého pláště jako vůně Libanonu.

12 גן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום:

Zahradou uzamčenou jsi sestro má, nevěsto, valem ohrazeným, pramenem zapečetěným.

13 שְׁלַחֲךָ פְּרָדָס רְמוֹנִים עִם פְּרֵי מְגָדִים כְּפָרִים
עִם-מְגָדִים:

Klín tvůj je jako sad granátovníků s ovocem výtečným – hena s nardem.

14 גֵּרְדֵךְ וְכַרְכֶם קָנָה וְקִנְמוֹן עִם כָּל-עֵצֵי לְבוֹנָה מֵר
וְאֶהְלֹת עִם כָּל-רְאֵשֵׁי בְשָׂמִים:

Nard a šafrán, vonné koření a skořice se všemi stromy kadidla myrhy a aloe se všemi nejlepšími balzámy.

15 מַעַיִן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנִזְלִים מִן-לְבָנוֹן:

Pramen zahrad studnice vody živé stékající z Libanonu.

16 עֹרֵי צִפּוֹן וּבֹאֵי תִימָן הִפִּיחֵי גַּנִּי יִזְלוּ בְשָׂמֵי יָבָא
דֹדֵי לְגַנּוֹ וַיֹּאכַל פְּרֵי מְגָדֵי:

(Dívka) Procitni severě a vejdi jihu, provzdušni moji zahradu ať stéká její balzám, aby vstoupil můj milý k mojí zahrádce a jedl její plody výtečné.

WTT Song of Solomon 5:1
בָּאתִי לְגַנִּי אֶחְתִּי כֹלָה אֶרִיתִי
מוֹרֵי עִם-בְּשָׂמֵי אֶכְלֵתִי יַעֲרֵי עִם-דְּבָשֵׁי שְׁתִּיתִי וַיִּנֵּי
עִם-חֶלְבֵי אֶכְלוּ רַעִים שָׁתוּ וְשָׁכְרוּ דֹדִים: ס

(Chlapec) Vstoupil jsem do své zahrady sestro má, nevěsto natrhal jsem svojí myrhu se svým balzámem, jedl jsem plástev svůj s medem mým, pil své víno s se svým mlékem. Jezte, přátelé, pijte a opojte se milováním.

2 אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עַר קוֹל דֹּדֵי דוֹפֵק פֶּתַח-לִי אֶחְתִּי
רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי שְׂרָאֵשֵׁי נִמְלֵא-טָל קִנְצוֹתַי רְסִיסֵי
לַיְלָה:

Dívka opěvuje chlapce

(Dívka) Já spím a srdce mé bdí, hlas mého milého tlukoucího –

(Chlapec) otevři mi má sestro a přítelkyně má, holubice má, dokonalá která je mou hlavou naplněnou rosou mými kadeřemi s krůpějemi noci.

3 פִּשְׁטֵתִי אֶת-כַּתְנֵתִי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה רְחַצְתִּי אֶת-רַגְלֵי
אֵיכָכָה אֶטְנַפֵּם:

(Dívka) Svlékla jsem svoji tuniku proč ji mám nyní oblékat? Umyla jsem si své nohy, proč si je mám umazat?

4 דֹדֵי שְׁלַח יָדוֹ מִן-תְּחִיבָהּ וַיַּעֲרֵי הַמַּו עָלָיו:

Milý můj protáhl svoji ruku otvorem a vnitřnosti mé se ozvaly ve mne.

Jednalo se o otvor ve dveřích, který sloužil k tomu, aby do místnosti pronikalo světlo (místnosti venkovských stavení bývaly zpravidla bez oken). Snažil se tak odjistit petlici a dveře otevřít. Po několika neúspěšných pokusech odchází.

5 קָמַתִי אֲנִי לְפֶתַח לְדֹדֵי וַיְרֵי נִטְפוֹ-מֹר וַאֲצַבְעֵתִי
מֹר עִבַר עַל כַּפּוֹת הַמִּנְעוּל:

Vstala jsem, abych otevřela milému svému z ruky mé stékala myrha a prstů mých myrha na rukojeti zámku.

V orientě byl zvyk polévat prahy, zámky a petlice vonnými oleji. Mělo to asi za cíl odehnat v noci různé nepřátelské duchovní síly.

6 פֶּתַחְתִּי אֲנִי לְדֹדֵי וְדֹדֵי חָמַק עָבַר נִפְשֵׁי יִצְאָה
בְּרַבְרוֹ בִקְשָׁתִיהוּ וְלֹא מִצְאָתִיהוּ קָרָאתִיו וְלֹא עָנְנִי:

Otevřela jsem svému milému, ale milý odběhl a zmizel. Duše má vyšla v jeho slovu, hledala jej a nenalezla, volala ho, ale neodpověděl.

7 מִצְאֵנִי הַשְּׁמַרִים הַסְּבָבִים בְּעִיר הַכּוֹנֵי פִּצְעוּנִי נִשְׂאוּ
אֶת־רַדְדֵי מֵעָלַי שְׁמָרֵי הַחַמּוֹת:

Našli mě strážci obcházející město, zbili mě a zranili, nadzvedli moji řízu ze mne strážci zdí.

8 הַשְּׁבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם אִם־תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדֵי
מִה־תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחֹלַת אֶהְבֶּה אָנֹכִי:

Zapřísahám vás dcery jeruzalémské, jestliže naleznete mého milého, sdělte mu to, že jsem nemocná láskou.

9 מִה־דּוֹדֶךָ מִדּוֹר הַיָּפָה בְּנָשִׁים מִה־דּוֹדֶךָ מִדּוֹר
שְׁכָכָה הַשְּׁבַעְתָּנוּ:

(Družičky – „dcery jeruzalémské“) Čím je tvůj milý nad jiné milovníky, krásná z žen, čím je tvůj milý jiný než ostatní milovníci, že nás takhle zavazuješ přísahou?

10 דּוֹדֵי צַח וְאָרוֹם דָּגוּל מִרְבָּבָה:

(Dívka) Milý můj je běloskvoucí a červený a vyniká nad desetitisíce.

11 רֵאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קוֹצוֹתָיו תִּלְתְּלִים שְׁחֵרוֹת כְּעוֹרֵב:

Jeho hlava třpytivé, ryzí zlato, kadeře jeho jako trsy palmových plodů, černé jako havran.

12 עֵינָיו כִּיּוֹנִים עַל־אֶפְיָקוֹ מִיָּם רַחְצוֹת בְּחֶלֶב יִשְׁבוֹת
עַל־מְלֵאֲתָ:

Oči jeho jako holubice nad potočištěm vody vykoupané v mléce sedící jsou vsazené skvosty.⁸

13 לְחָיו כְּעֵרוֹנַת הַבֶּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מִרְקָחִים שְׁפָתוֹתָיו
שׁוֹשְׁנִים נִטְפוֹת מוֹר עֵבֶר:

Čelist jeho je jako záhon balzámovníku z něhož vycházejí vůně, jeho rty jako z lilií kanoucí myrha.

14 יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מִמְּלֵאִים בַּתְּרָשִׁישׁ מֵעִו עֵשֶׂת שֵׁן
מֵעֶלְפַת סְפִירִים:

Jeho ruce jako tyče ze zlata vyzdobené chrysolitem, břicho jeho jako plát ze sloního klu zahalené safírem.

15 שׁוֹקֵיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ מִיִּסְדִּים עַל־אֲדָנֵי־פֶז מִרְאֵהוּ
כְּלִבְנוֹן בְּחֹר כְּאֶרְזִים:

Hnáty jako pilíře z bílého mramoru na podstavcích nad patkami z ryzího zlata, vzezření jeho jako nejlepší cedry Libanonské.

16 חִפּוֹ מִמִּתְקִים וְכֹלֹ מִחֲמָדִים זֶה דּוֹדֵי וְזֶה רַעֲי
בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם:

Podnebí (ústa, patro) je sladké a celý je přezáducí, tot' jest můj milý a přítel můj, dcery Jerusalemu.

WTT Song of Solomon 6:1 אָנָּה הַלֵּךְ דּוֹדֶךָ הַיָּפָה בְּנָשִׁים
אָנָּה פָּנָה דּוֹדֶךָ וַיִּבְקֶשְׁנוּ עִמָּךְ:

(Družičky – dcery jeruzalémské) Kam odešel tvůj milý krásná z žen? Kam se odebral tvůj milý? A hledat budeme s tebou.

2 דּוֹדֵי יָרַד לָגְנוֹ לְעֵרוֹנוֹת הַבֶּשֶׂם לְרַעוֹת בְּגָנִים
וְלִלְקַט שׁוֹשְׁנִים:

⁸ Doslova nad plností.

(Dívka) Milý můj sestoupil do své zahrady k záhonům balzámovníku k pastvě v zahradách a ke sběru lilíí.

3 אָנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי הָרַעְהָ בְּשׁוֹשְׁנִים: ס

Já k milému svému a milý můj ke mně, pase v lilích.

4 יָפָה אֶת רַעֲיָתִי כְּתִרְצָה נְאוּהָ כִּירוּשָׁלַם אֵימָה
כְּנִדְגָלוֹת:

Další chlapcova óda na dívčinu krásu

(Chlapec) Krásná jsi má přítelkyně, jako Tirca, líbezná jako Jeruzalém, majestátná jak vztyčené praporce.

5 הָסִבִּי עֵינַיךָ מִגְּנֵדֵי שָׁהֵם הִרְהִיבֵנִי שְׁעָרֶךָ כְּעֶדֶר
הָעֵזִים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגְּלֵעָד:

Odvrát' své oči od přímého pohledu na mě, neboť na mě doléhají; vlasy tvé jako stádo koz sestupujících z Giládu.

6 שֵׁנֶיךָ כְּעֶדֶר הַרְחֵלִים שְׁעָלוּ מִן־הַרְחֵצָה שְׁכָלָם
מִתְאַיְמוֹת וְשִׁכְלָה אֵין בָּהֶם:

Zuby jako stádo bahnic vystupující z koupele všechny od dvojčátek a neplodná není mezi nimi.

7 כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצַמְתָּךְ:

Jako puklina granátového jablka je líce tvá za závojem.

8 שְׁשִׁים הָמָה מְלָכוֹת וְשִׁמְנִים פִּילֹגְשִׁים וְעַלְמוֹת אֵין
מִסְפָּר:

Šedesát královen a osmdesát ženin, a dívek bez počtu.

Číslo šedesát je součinem trojky a dvacítky, zatímco osmdesát čtverky a dvacítky. Nejposvátnějším místem Šalomounova chrámu – velesvatyně byla krychle o délce dvaceti loktů.⁹ Součtem trojky a čtverky dostaneme sedmičku – číslo pozemské dokonalosti, součinem trojky a čtverky dvanáctku, číslo nebeské dokonalosti. Přelomením sedmičky dostaneme hodnotu tří a půl což je symbol nějaké dočasnosti viz Dan. 7,25.

9 אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאַמָּה בְּרָהּ הִיא
לְיֹלְדָתָהּ רְאוּהָ בְּנוֹת וַיֵּאֱשְׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילֹגְשִׁים
וַיְהִלְלוּהָ: ס

Jediná je holubice má dokonalá, jediná vybraná svoji matkou, tou která ji porodila. Spatřily ji dcery, dobrořečily královně a ženiny ji vychvalovaly.

10 מִי־זֹאת הַנְּשֻׁקָפָה כְּמו־שָׁחַר יָפָה כְּלְבָנָה בְּרָהּ כְּחַמָּה
אֵימָה כְּנִדְגָלוֹת: ס

(Družičky) Kdo je ta shlížejší jako jitřenka, krásná jako luna, čistá jako palčivé slunce, majestátná jako vztyčené praporce.

11 אֶל־גִּנַּת אֲנֹזִי יִרְדֹּתִי לְרֵאוֹת בְּאֵבֵי הַנַּחַל לְרֵאוֹת
הַפְּרָחַה הַגִּפְּן הַנִּצּוֹ הָרִמְנִים:

(Chlapec) K zahradě ořešáků sestoupil jsem, abych uviděl poupata potoční, uzřít v rozkvětu vinnou révu a zda již vykvetl granátovník.

12 לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שְׁמַתָּנִי מִרְכָּבוֹת עַמּוּי־נְדִיב:

Aniž věděla duše má, uložil jsem se do vozů knížat mého lidu.

⁹ 1 Královská 6:1 Čtyři sta osmdesát let po vyjití Izraelců z egyptské země, čtvrtého roku svého kralování nad Izraelem, v měsíci zívu, což je druhý měsíc, začal Šalomoun budovat dům Hospodinu.

2 Dům, který král Šalomoun budoval Hospodinu, byl dlouhý šedesát loket, široký dvacet a vysoký třicet loket.

3 Délka předsíně před lodí chrámovou byla dvacet loket podle šířky domu a před domem byla široká deset loket. (ČEP)

Většina českých překladů považuje výraz עמיריב jako vlastní jméno. Mužů tohoto jména bylo hned několik: viz. Ex.6,23; Nm.1,7; Rut 4,19; 1Pa 2,10; 6,7.

שובי שובי שובי השולמית שובי שובי
ונחזה-בך מה-תחזו בשולמית כמחלת המחנים:

(Obec) Vrat' se a zatančí Sulamitko, vrat' se, tancuj a uzzíme tebe, co uzzíme – Sulamitku jako dva tančící tábory.

2 מה-יפו פעמך בנעלים בתנדיב חמוקי ורכיך כמו
חלאים מעשה ידי אמן:

Jak lahodné jsou tvé kročeje ve střevících dcero knížecí. Křivky tvých boků jako náhrdelník dílo rukou mistrovských.

3 שררך אגן הסהר אל-יחסר המזוג בטנד ערמת חטים
סוגה בשושנים:

Lůno tvé okříní obkrouhlé kde není nedostatku okořeněného vína, břicho tvé stoh pšenice oplocený liliemi.

Podle většiny českých překladů se jedná o pupek dívky. Opírají se přitom o kořen שר který představuje pupeční šňůru, nebo pupek. Výraz שריר znamená sval, nebo svalstvo. Výše uvedený výraz je převzat z arabského sirr, které znamená tajemství – potažmo pohlaví dívky. Pozoruhodná je i poznámka Dr. Jana Hejčla: „...klín jest schopen přijati od muže ,víno‘ lásky a počítí plod té lásky.“ Bible česká sv. č.2 str. 595.

4 שני שדיך כשני עפרים האמי צביה:

Dva prsy tvé jako dva koloušci dvojčátka gazelí.

5 צוארך כמגדל השן עיניך ברכות בחשבון על-שער
בתרבים אפך כמגדל הלבנון צופה פני המשק:

Hrdlo tvé jako věž ze slonoviny, oči tvé rybníky v Chešbonu nad branami Batrabim, nos tvůj jako věž Libanonu hlídkující před Damaškem.

6 ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן מלך
אסור ברהטים:

Hlava tvá na tobě jako Karmel, vlající vlasy tvé hlavy jako šarlat - král byl spoután kučerami.

7 מה-יפית ומה-נעמת אהבה בתענוגים:

(Chlapec) Jak krásná a jak líbezná láska při mazlení.

8 זאת קומתך דמתה לתמר ושדיך לאשכלות:

Tvá postava se podobá palmě a prsy tvé hroznům.

9 אמרתי אעלה בתמר אחזה בסנסנוו ויהיונא שדיך
כאשכלות הגפן ורית אפך כתפוחים:

Řekl jsem: vylezu do palmy uchopím palmoví a hle prsy tvé jako hrozny vinné révy a výdech nosu tvého voní jablky.

10 וחפך כגין הטוב הולך לדודי למישרים דובב
שפתי ישנים:

Ponebí tvé jako víno dobré jdoucí k mému milému v bezelstnosti, svlažují mé rty ve spánku.

11 אני לדודי ועלי תשוקתו: ס

(Dívka) Já jsem k milému a nade mnou jest jeho dychtivost.

12 לכה דודי נצא השדה גלינה בכפרים:

Pojd', milý můj, vyjděme na pole, přespíme v heně.

13 נִשְׁכִּימָה לְכַרְמִים נִרְאָה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פָּתַח
הַסְּמָרָר הַנִּצְוֹ הַרְמוֹנִים שָׁם אָתָּן אֶת־דְּרֵי לָךְ:

Vstaneme k vinicím, pohledíme, zda rozpučela vinná réva, zda jsou otevřeny poupata květů, zda kvete granátovník. Tam mu daruji své milování.

14 הַדּוּדָאִים נִתְנוּ־רִיחַ וְעַל־פִּתְחֵינוּ כָּל־מְגִדִים חֲרָשִׁים
גַּם־יִשְׁנִים דְּוֵרֵי צָפְנָתִי לָךְ:

Mandragora vydala vůni a nad našim vchodem veškeré lahodnosti nové i loňské, které jsem pro svého milého schovala.

WTT Song of Solomon 8:1
אִמְצַאֲךָ בַּחוּץ אֲשַׁקֶּךָ גַּם לֹא־יָבוּזוּ לִי:

Kéž bys byl mým bratrem sající prsy mé matky, nalezla tě na ulici, políbila tě a nebyla opovržena.

2 אֲנִהְיֶךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־בֵּית אִמִּי תִלְמְדֵנִי אֲשַׁקֶּךָ מִיַּיִן
הֲרַקַח מֵעֵסִים רַמְנִי:

Vedla bych tě a přivedla k domu své matky, ty bys mi předal zkušenost, dala ti napít vína smíšeného ze šťávy granátových jablek.

3 שְׁמֵאלוֹ תַחַת רֵאשִׁי וַיְמִינוּ תַחֲבִקֵנִי:

Jeho levice pod hlavou a pravicí mě objímá.

4 הַשִּׁבְעָתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם מֵהַתְּעִירוֹ
וּמֵהַתְּעַרְרוֹ אֶת־הָאֱהָבָה עַד שֶׁתַּחֲפֹץ: ס

Zapřísahám vás dcery jeruzalémské nebud'te a neprobouzejte lásku, dokud nebude chtít.

5 מִי זֹאת עָלָה מִן־הַמְּדַבֵּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־הַדּוֹקָה תַחַת
הַתְּפוּחַ עוֹרְרֵתִיךָ שָׁמָּה חֲבַלְתֶּךָ אִמְךָ שָׁמָּה חֲבַלָּה
יִלְרַתֶּךָ:

(Obec) Kdo jest ta vystupující z pouště opírající se o svého milého,

(Chlapec) pod jabloní vzbudil jsem tě, tam kde dostala porodní bolesti matka tvá a porodila tě.

6 שִׁימִנִי כַחוֹתֶם עַל־לִבֶּךָ כַחוֹתֶם עַל־זְרוּעֶךָ כִּי־עֲזָה
כַּמּוֹת אֱהָבָה קָשָׁה כַּשְּׂאוֹל קִנְיָהּ רִשְׁפִּיהָ רִשְׁפִּי אִשׁ
שְׁלֵה־בְתִיָּה:

(Dívka) Polož mne jako pečetidlo na tvé srdce jako pečetidlo na tvé paže, protože mocná jako smrt je láska, tvrdá jak šeol, žárlivě palčivá jak ohnivé šípy, oheň Jahův plápolající.

Pravděpodobně jediná zmínka o Hospodinu ve Velepísni. Koncové „jah“ však nutně nemusí znamenat zkrácenou formu Tetragramatonu JHVH, ale jako označení superlativu. Pak by konec verše zněl: ...“oheň, plamen nejprudší“, asi tak, jak to překládají kraličtí.

7 מִים רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאֱהָבָה וְנִהְרֹת
לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ בְּאֱהָבָה
בוֹז יָבוּזוּ לוֹ: ס

(Chlapec) Vody mnohé nemohou uhasit lásku, řeky ji nezaplaví, jestliže dát by někdo chtěl jmění domu svého za lásku, bude opovržen.

8 אַחֹת לָנוּ קִטְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ מֵהַנְּעִשָׂה לְאַחַתְנוּ
בַּיּוֹם שִׁדְדַבְּרָהּ:

Epilog

(Bratr dívky) Sestru máme malou a prsů nemá, co učiníme naší sestře v den kdy bude mluveno o ní?

9 אִם-חֹמֶה הִיא נִבְנָה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם-דָּלָת
הִיא נֶצוּר עָלֶיהָ לֹחַת אָרֶז:

Jestliže ona je zdí, postavíme na ní ohradu stříbrnou, jestliže je dveřmi, opevníme je deskami cedrovými.

10 אָנִי חֹמֶה וְשָׂרֵי כַּמְגִדְלוֹת אִז הָיִיתִי בְּעֵינָיו
כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם: ה

(Dívka) Já jsem zeď a prsy mé věže. Tehdy jsem se stala v jeho očích tou, která vnáší poklid.

11 כָּרָם הָיָה לְשִׁלְמָה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת-הַכֶּרֶם
לְנֹטְרִים אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף:

(Chlapec) Vinici měl Šlomo v Baal Hamonu, dal tuto vinici strážcům, každý z nich přináší výkupné tisíc stříbrných.

12 כָּרָמִי שָׁלִי לְפָנַי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמָה וּמֵאתַיִם לְנֹטְרִים
אֶת-פָּרְיוֹ:

Má vinice jest přede mnou, tisíc je pro tebe, Šlomo, dvě stě pro strážce ovoce.

13 הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגַנִּים חֲבָרִים מִקְשִׁיבִים לְקוֹלֶךָ הַשְּׁמִיעֵינִי:

Ty, která sedáváš v zahradách, společníci poslouchají tvůj hlas a zvěstují mi ho.

14 בָּרַח דּוֹרֵי וּדְמַה-לְךָ לְצַבִּי אוֹ לְעֶפֶר הָאֵילִים עַל
הָרֵי בְּשָׁמַיִם:

(Dívka) Pospěš můj milý, který se podobáš gazele či koloušku laně na hory Balzámové.

Použitá, citovaná a doporučená literatura:

BibleWorks CD-Rom
Judaic Classics CD-Rom
Theophilos CD-Rom
Encyclopaedia Judaica - CD-ROM Edition © Judaica Multimedia (Israel) Ltd.

Biblia Hebraica Stuttgartensia. Stuttgart 1990
Bible česká I-III. Překlad s výkladem. Dr. Jan Hejčl, Praha 1917 – 1925
Písmo svaté, překlad Dr. Josefa Hegera sv. I-III. ČKCH 1955-1958
Český ekumenický překlad s výkladem sv. 1-14. Kalich 1968 - 1984

Zohar svatá kniha kabaly, vydalo nakladatelství Dobra 2003
Dr. Josef Miklík: Biblická archeologie. Praha 1936
Dr. Xaver Blanda: Stručný přehled starožitností biblických. Praha 1895
F. Vigouroux: Bible, nejnovější objevy v Palestině, Egyptě a Assyrii sv. I-II. Praha 1896
Prof. ThDr. Miloš Bič: Palestina od pravěku ke křesťanství I-III. Praha 1948 – 1950
Prof. ThDr. Jan Heller: Starověká náboženství. Kalich 1988
Prof. Dr. Bedřich Hrozný: Nejstarší dějiny přední Asie, Indie a Kréty. Melantrich 1948
Prof. Dr. Jindřich Roubal: Egypt. Praha 1929

Pouštěj chléb svůj po vodě – sborník pro Milana Balabána. CDK 1999
Šir haširim – sborník k sedmdesátinám Milana Balabána. Nakladatelství ONYX 1999